

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)
Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των
περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και
των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα

Α' έκθεση για την κατάρτιση
και ενδυνάμωση ικανοτήτων εμπλεκομένων μερών
Παραδοτέο Δράσης C.5

WWF Ελλάς
Νοέμβριος 2019

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος LIFE
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Έκδοση	Ημερομηνία	Σημειώσεις - τροποποιήσεις
1	Νοέμβριος 2019	Αρχική έκδοση

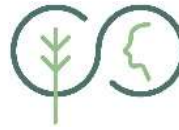
Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Ορφανού Β., Καλλιβωκά Ε., Μελισουργός Γ., Συμβουλίδου, Μ. (2019). Α' έκθεση για την κατάρτιση και ενδυνάμωση ικανοτήτων εμπλεκομένων μερών. Παραδοτέο Δράσης C.5. Έργο LIFE-IP 4 NATURA: Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα (LIFE16 IPE/GR/000002). WWF Ελλάς, Αθήνα.

Suggested citation:

Orfanou V., Kallivoka E., Melissourgos Y., Symvoulidou, M. (2019). First report on stakeholder capacity building. Action C.5 Deliverable. Project LIFE-IP 4 NATURA: integrated actions for the conservation and management of Natura 2000 sites, species, habitats and ecosystems in Greece (LIFE16 IPE/GR/000002). WWF Greece, Athens.

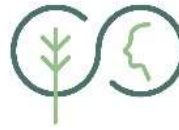

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	.....	iii
Summary	.....	iv
1 Εισαγωγή	.....	1
1.1 Το έργο LIFE-IP 4 NATURA	.....	1
1.2 Η Δράση C.5 για την κατάρτιση και ενδυνάμωση ικανοτήτων	.....	2
1.3 Το αντικείμενο της Α' έκθεσης	.....	2
2 Εμπειρικό και θεωρητικό πλαίσιο	.....	4
2.1 Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση	.....	4
2.1.1 Θεσμικό πλαίσιο	.....	4
2.1.2 Αξιολόγηση εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα	.....	5
2.1.3 Υφιστάμενη διακυβέρνηση, γνώση και κοινωνική αποδοχή του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα	.....	6
2.1.4 Δημοσκόπηση για το δίκτυο Natura 2000 (Δράση E.1)	.....	7
2.1.5 Χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων μερών με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα (Δράση A.4)	.....	8
2.2 Ενδυνάμωση ικανοτήτων (capacity building)	.....	10
2.2.1 Ικανότητες και ανάπτυξη ικανοτήτων: γενική εισαγωγή	.....	10
2.2.2 Η ενδυνάμωση ικανοτήτων στο παρόν έργο	.....	14
3 Σχεδιασμός της δράσης κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων (Δράση C.5)	.....	15
3.1 Αποτελέσματα Δράσης A.4	.....	15
3.1.1 Κοινά-στόχοι του προγράμματος κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων	.....	16
3.1.2 Καταγραφή αναγκών κατάρτισης	.....	24
3.2 Επιλογή θεματικών κύκλων κατάρτισης	.....	28
3.2.1 Το εργαλείο του πίνακα logframe	.....	28
3.2.2 Σχεδιασμός των δράσεων κατάρτισης με πίνακα logframe	.....	31
3.3 Ανάλυση θεματικών κύκλων σε ενότητες και θέματα	.....	40
3.4 Αντιστοίχιση θεμάτων κατάρτισης με τα εμπλεκόμενα μέρη	.....	42
3.5 Βασικές αρχές και γενικό πλάνο υλοποίησης	.....	50
3.5.1 Βασικές αρχές σχεδιασμού των δράσεων κατάρτισης	.....	50
3.5.2 Γενικό πλάνο υλοποίησης	.....	52
3.6 Παρακολούθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων (Δράση D.1.2)	.....	55
4 Βιβλιογραφικές αναφορές	.....	57

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3-1. Κατηγορίες εμπλεκομένων μερών στις περιοχές Natura 2000	16
Πίνακας 3-2. Ομάδες εμπλεκομένων ανά κατηγορία και χωρική κλίμακα	20
Πίνακας 3-3. Σχήμα κωδικοποίησης απαντήσεων των εκπροσώπων υπηρεσιών/ φορέων ως προς τις ανάγκες κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων	25
Πίνακας 3-4. Σχήμα κωδικοποίησης απαντήσεων των εκπροσώπων ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών ως προς τις ανάγκες κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων	27
Πίνακας 3-5. Πίνακας logframe κατά Coleman	29
Πίνακας 3-6. Λογική συμπλήρωσης του πίνακα logframe	30
Πίνακας 3-7. Πίνακας logframe για τα στελέχη των υπηρεσιών	32
Πίνακας 3-8. Πίνακας logframe για χρήστες και κοινωνία των πολιτών	36
Πίνακας 3-9. Θεματικές ενότητες και θέματα για τις υπηρεσίες με αρμοδιότητες σχετικές με τις περιοχές Natura 2000	40
Πίνακας 3-10. Θεματικές ενότητες και θέματα για εμπλεκόμενους οικονομικό ενδιαφέρον στις περιοχές Natura 2000, και για λοιπά εμπλεκόμενα μέρη	41
Πίνακας 3-11. Αντιστοίχιση υπηρεσιών με θεματικές ενότητες	43
Πίνακας 3-12. Αντιστοίχιση ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών με θεματικές ενότητες	47
Πίνακας 3-13. Δείκτες παρακολούθησης των δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων	56

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2-1. Πυραμίδα ανάπτυξης ικανοτήτων	12
Εικόνα 2-2. Περιπλοκότητα/ χρονικές διαστάσεις της ανάπτυξης ικανοτήτων	12

Περίληψη

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Δράσης C.5, πραγματοποιείται ο σχεδιασμός ενός στοχευμένου προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων για τις ομάδες των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα.

Το αρχικό στάδιο του σχεδιασμού επικεντρώνεται στα ακόλουθα στοιχεία, τα οποία αποτελούν τον βασικό κορμό της Δράσης C.5, καθώς και της αξιολόγησής της στο πλαίσιο της Δράσης D.1.2: α) επιλογή κοινών-στόχων της κατάρτισης, β) επιλογή θεματικών κύκλων, γ) βασικές αρχές και γενικό πλάνο των δράσεων κατάρτισης, και δ) δείκτες αξιολόγησης των εκροών και των αποτελεσμάτων της δράσης. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται στην ενότητα 3 του παρόντος, ενώ στην ενότητα 2 σκιαγραφείται η κατάσταση της εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα με έμφαση στα εμπλεκόμενα μέρη όσο και, συνοπτικά, η ευρύτερη συζήτηση για την ενδυνάμωση ικανοτήτων. Τα δύο αυτά ευρεία θέματα αποτελούν το εμπειρικό και θεωρητικό πλαίσιο, εντός του οποίου αναπτύσσεται ο σχεδιασμός των δράσεων capacity building.

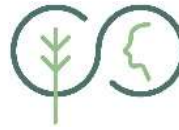

Summary

In the context of the implementation of Action C.5, a targeted training and capacity building program is being designed for stakeholder groups related to Natura 2000 sites in Greece.

The initial design phase focuses on the following elements, which constitute the core of Action C.5, and guide its evaluation under Action D.1.2: a) the selection of training and capacity building target groups, b) the selection of thematic cycles; (c) the description of the basic principles and general outline of training and capacity building actions; and (d) indicators for evaluating outputs and results of the action. These elements are presented in section 3 of the deliverable, while section 2 outlines the state of implementation of the nature directives in Greece with an emphasis on the parties involved, as well as a broader discussion on capacity building. These two broad themes form the empirical and theoretical framework within which capacity building action planning is being developed.

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

1 Εισαγωγή

1.1 Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

Το LIFE-IP 4 NATURA είναι το πρώτο ολοκληρωμένο έργο LIFE (LIFE Integrated Project – LIFE-IP) που εγκρίνεται για την Ελλάδα και, παράλληλα, το μεγαλύτερο σε διάρκεια και χρηματοδότηση πρόγραμμα για τη φύση, που έχει αναλάβει ποτέ η χώρα. Για πρώτη φορά, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ενσωματώνονται συνεκτικά, σε ένα ενιαίο πρόγραμμα, δράσεις οι οποίες καλύπτουν όλο το εύρος των παραμέτρων που σχετίζονται με την προστασία της φύσης: επιστημονική γνώση, πολιτική, οικονομία, και κοινωνία.

Αποτελεί το σημαντικότερο έργο των τελευταίων δεκαετιών για την προστασία της φύσης στην Ελλάδα. Δέκα εταιρείες, υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ενώνουν τις δυνάμεις τους, δημιουργώντας μια «ασπίδα» για την ελληνική φύση, σχεδιάζοντας νέα εργαλεία προστασίας και διαχείρισης και αναδεικνύοντας τις ευκαιρίες που προσφέρει η αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπου με το φυσικό του περιβάλλον.

Το έργο LIFE-IP 4 NATURA φιλοδοξεί να ενισχύσει συνολικά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και τη συμμόρφωση της χώρας με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση. Αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας της χώρας για το δίκτυο Natura 2000 σε εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα το έργο αποσκοπεί:

- στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων,
- στην ολοκληρωμένη διαχείριση του δικτύου Natura 2000,
- στην ενδυνάμωση των αρχών και υπηρεσιών που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη φύση,
- στην ενεργό συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών Natura 2000,
- στην ευρεία ενημέρωση του ελληνικού κοινού αναφορικά με το δίκτυο Natura 2000 και τη σημασία του και στην ενεργή συμμετοχή των πολιτών και την υιοθέτηση νοοτροπιών και συμπεριφορών θετικών απέναντι στις περιοχές Natura 2000,
- στην κινητοποίηση συμπληρωματικών χρηματοδοτήσεων για την επίτευξη των στόχων των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα.

Το έργο συντονίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και σε αυτό συμμετέχουν εννέα ακόμα εταιρείες: το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, το WWF Ελλάς, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, η Περιφέρεια Κρήτης, η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, η Περιφέρεια Αττικής, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας και το Πράσινο Ταμείο. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Πράσινο Ταμείο.

1.2 Η Δράση C.5 για την κατάρτιση και ενδυνάμωση ικανοτήτων

Στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA, η ομάδα έργου του WWF Ελλάς, ως συντονιστής εταίρος της Δράσης C.5 “stakeholder capacity building”, έχει αναλάβει τον σχεδιασμό ενός στοχευμένου προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων για τις ομάδες των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα, καθώς και την υλοποίησή του σε επαναλαμβανόμενους κύκλους εφαρμογής, αξιολόγησης, και επαναδιαμόρφωσης.

Η Δράση C.5 πραγματοποιείται κατά προτεραιότητα στα γεωγραφικά όρια των περιφερειών Κρήτης, Αττικής, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες συμμετέχουν ως εταίροι στο έργο, και στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 που αυτές περιλαμβάνουν.

Αναλυτικότερα, η Δράση C.5 περιλαμβάνει τις ακόλουθες Υπο-Δράσεις:

- Υπο-Δράση C.5.1: Συλλογή διαθέσιμου υλικού
- Υπο-Δράση C.5.2: Επιλογή των θεματικών κύκλων κατάρτισης
- Υπο-Δράση C.5.3: Σχεδιασμός και προετοιμασία του περιεχομένου και του εκπαιδευτικού υλικού των κύκλων κατάρτισης
- Υπο-Δράση C.5.4: Υλοποίηση των δράσεων κατάρτισης

Σύμφωνα με την εγκεκριμένη πρόταση έργου, η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση της κατανόησης και την επαύξηση των γνώσεων των κύρια εμπλεκόμενων μερών σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους και του δικτύου Natura 2000. Ειδικότερα, η δράση θα ενεργοποιήσει τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές ώστε τα στελέχη τους να γίνουν πιο αποτελεσματικά και πιο ενημερωμένα σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών, διευκολύνοντας τελικά και προωθώντας τους στόχους τους. Επιπλέον, για τις ομάδες χρηστών και κοινωνίας των πολιτών, το πρόγραμμα κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων θα συμβάλει στη αποσαφήνιση των παρανοήσεων και στην αντιμετώπιση των αρνητικών στάσεων που περιβάλλουν τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους και το δίκτυο Natura 2000.

1.3 Το αντικείμενο της Α' έκθεσης

Το παρόν παραδοτέο, αποτελώντας μέρος της Υπο-Δράσης C.5.3, αφορά στον σχεδιασμό ενός στοχευμένου προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων για τις ομάδες των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την πρόταση έργου, το παραδοτέο αυτό περιλαμβάνει την παρουσίαση του αρχικού σταδίου σχεδιασμού του προγράμματος κατάρτισης. Ο σχεδιασμός, όπως σημειώνεται και παρακάτω, θα εξειδικευτεί για τη Φάση 2 του έργου (Δεκέμβριος 2019 – Νοέμβριος 2021) το αμέσως επόμενο διάστημα, περιλαμβάνοντας -ανάμεσα σε άλλα- και τον χρονικό προγραμματισμό της υλοποίησης των δράσεων κατάρτισης.

Το αρχικό στάδιο του σχεδιασμού επικεντρώνεται στα ακόλουθα στοιχεία, τα οποία αποτελούν τον βασικό κορμό της Δράσης C.5, καθώς και της αξιολόγησής της στο πλαίσιο της Δράσης D.1.2: α) επιλογή κοινών-στόχων της κατάρτισης, β) επιλογή θεματικών κύκλων, γ) βασικές αρχές και γενικό πλάνο των δράσεων κατάρτισης, και δ) δείκτες αξιολόγησης. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται στην ενότητα 3, ενώ στη δεύτερη ενότητα που ακολουθεί σκιαγραφείται η κατάσταση της εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση στη χώρα μας με έμφαση στα εμπλεκόμενα μέρη όσο και, συνοπτικά, η ευρύτερη συζήτηση για την ενδυνάμωση ικανοτήτων. Τα δύο αυτά ευρεία θέματα αποτελούν το εμπειρικό και θεωρητικό πλαίσιο, εντός του οποίου αναπτύσσεται ο σχεδιασμός των δράσεων capacity building.

2 Εμπειρικό και θεωρητικό πλαίσιο

2.1 Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση

Στην ενότητα αυτή γίνεται μια σύντομη αναφορά: α) στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη θέσπιση και λειτουργία του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα, καθώς και β) στην αξιολόγηση της εφαρμογής των οδηγιών στην Ελλάδα μέχρι σήμερα.

2.1.1 Θεσμικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 130P της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση¹, η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος επιδιώκει να επιτύχει τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την προστασία της υγείας του ανθρώπου, τη συνετή και ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων, και την προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Οι στόχοι αυτοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται σε απόλυτη συμφωνία με τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα (Convention on Biological Diversity - CBD).

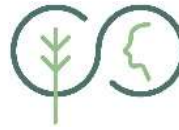
Σε συνέχεια της συνθήκης για την ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε σταδιακά ένα σύστημα προστατευόμενων περιοχών που αποτελεί ένα διακρατικό και συνεκτικό δίκτυο με την ονομασία Natura 2000, το οποίο στοχεύει στη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς της (Kati et al., 2014). Το δίκτυο των περιοχών Natura 2000, το οποίο προβλέπεται από τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους (Οδηγία 2009/147/ΕΚ που αντικατέστησε την 79/409/ΕΟΚ, και Οδηγία 92/43/ΕΟΚ αντίστοιχα), αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής της ΕΕ για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας (Keulartz, 2009) και είναι το μεγαλύτερο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών παγκοσμίως².

Καθώς οι οδηγίες είναι νομικά δεσμευτικές, κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να τις ενσωματώσει στην εθνική του νομοθεσία. Ωστόσο τα κράτη διατηρούν μια σχετική ελευθερία ως προς την επιλογή των καταλληλότερων μέσων για να επιτευχθούν οι στόχοι των οδηγιών, καθώς και ως προς τον σχεδιασμό της εφαρμογής και της διαχείρισης των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με τις εθνικές τους πολιτικές και στόχους (Laktik & Malonrh, 2018).

Η Οδηγία 2009/147/ΕΚ7 ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 414985/1985 (ΦΕΚ Β' 757) και η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ με την ΚΥΑ 33318/3028/98 (ΦΕΚ Β' 1289). Η διαδικασία σχεδιασμού και λειτουργίας του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα ξεκίνησε ήδη από το 1987 με τον ορισμό Ζωνών Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα (ΖΕΠ) σύμφωνα με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ7. Συνεχίστηκε με την επιλογή των πρώτων Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και τη συμπλήρωση του καταλόγου των ΖΕΠ το 1996. Με την ψήφιση του ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α' 160), η χώρα εξασφάλισε τη νομική κατοχύρωση των ΤΚΣ που πλέον χαρακτηρίστηκαν ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και αποτελούν τμήμα του εθνικού

¹ https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_el.pdf

² http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

συστήματος προστατευόμενων περιοχών, ωστόσο εκκρεμεί ο προσδιορισμός και η θεσμοθέτηση διαχειριστικών μέτρων για αυτές. Τον Δεκέμβριο του 2017, η Ελλάδα πρότεινε μία σημαντική επέκταση του δικτύου Natura 2000. Έτσι οι περιοχές του δικτύου είναι πλέον 446 και καλύπτουν περίπου το 27,3% της χερσαίας έκτασης και το 19,6% της θαλάσσιας έκτασης της χώρας (Natura 2000 Barometer, 2019³). Οι νέες περιοχές καθώς και επεκτάσεις υφιστάμενων περιοχών εντάχθηκαν στο δίκτυο με την ΚΥΑ 50743/2017 (ΦΕΚ Β' 4432) «Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000».

Όσον αφορά στο πλαίσιο διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, αυτό ορίζεται από τον ν. 2742/1999 (ΦΕΚ Α' 207) «περί χωροταξικού σχεδιασμού», όπως συμπληρώθηκε από τον ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α' 60) για τη «διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» και όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4519/2018 (ΦΕΚ Α' 25) «φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και άλλες διατάξεις», όπου ορίζονται η σύσταση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (ΦΔΠΠ). Κατά το τρέχον έτος (2019) το ΥΠΕΝ εκπονεί, παράλληλα με το έργο LIFE-IP4 NATURA, το έργο «Σύνταξη ΕΠΜ, Ειδικών Εκθέσεων και Σχεδίων Διαχείρισης για περιοχές του Δικτύου Natura 2000» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Στο πλαίσιο του έργου αυτού θα εκπονηθούν και θα εγκριθούν οι ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες (ΕΠΜ), θα διαμορφωθούν και θα εκδοθούν τα προεδρικά διατάγματα (ΠΔ), και θα εκπονηθούν και θα εγκριθούν τα σχέδια διαχείρισης (ΣΔ) για το σύνολο των περιοχών Natura 2000 της χώρας.

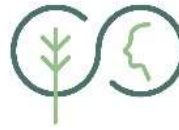
2.1.2 Αξιολόγηση εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα

Παρά τα σημαντικά βήματα που έχει πραγματοποιήσει η Ελλάδα μέχρι στιγμής, η εφαρμογή των οδηγιών εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικά κενά. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της καταλληλότητας των οδηγιών για τη φύση, η ανάλυση των Milieu, IEEP & ICF (2016) συμπεραίνει ότι η συμμετοχή των εμπλεκόμενων στη διαχείριση και προστασία των περιοχών του δικτύου Natura 2000 υπάρχει κυρίως στα χαρτιά, με σημαντικά κενά στην ευαισθητοποίηση, στη βαθιά κατανόηση των υποχρεώσεων, των απαιτήσεων και των ευκαιριών που παρουσιάζονται μέσω της εφαρμογής των οδηγιών. Επιπλέον, διαπιστώθηκε περιορισμένη εμπειρογνομοσύνη, αλλά και ασυνεπή πρότυπα όσον αφορά την εφαρμογή διαδικασιών όπως η διαχείριση χώρου, τα μέτρα διατήρησης ειδών, οι κατάλληλες αξιολογήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Στο ίδιο πλαίσιο, τέσσερις μεγάλες περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στην Ευρώπη (BirdLife, WWF, European Environmental Bureau, και Friends of the Earth Europe) αξιολόγησαν την κατάσταση εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση σε 18 κράτη μέλη της ΕΕ όπου αυτές δραστηριοποιούνται (Birdlife et al., 2018). Σύμφωνα με την ανάλυσή τους, η Ελλάδα παρουσιάζει ολιγωρία σε σημαντικές υποχρεώσεις, όπως αυτές που αφορούν στη διαχείριση των περιοχών και την προστασία των ειδών. Μερική ή ελλιπής αξιολογείται η εφαρμογή που αφορά τον πλήρη χαρακτηρισμό των περιοχών Natura 2000, τη δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων σχεδίων, έργων, και δραστηριοτήτων, την παρακολούθηση της κατάστασης των προστατευόμενων στοιχείων της φύσης, και την εξασφάλιση επαρκούς και σταθερής χρηματοδότησης και πόρων.

³ <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/natura-2000-barometer#tab-based-on-data>

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Η σημαντικότερη ωστόσο υπενθύμιση για την ελλιπή εφαρμογή των οδηγιών στη χώρα μας ήρθε πλέον πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιούλιος 2019). Η τελευταία, σε συνέχεια προηγούμενων σχετικών ενεργειών, παρέπεμψε την Ελλάδα στο Δικαστήριο της ΕΕ, καθώς δεν έχουν καθοριστεί εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας οι αναγκαίοι στόχοι διατήρησης και μέτρα που να ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις οικοτόπων και ειδών.

2.1.3 Υφιστάμενη διακυβέρνηση, γνώση και κοινωνική αποδοχή του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

Σε σχέση με το ειδικότερο θέμα της διακυβέρνησης του δικτύου Natura 2000, η ανεπαρκής διαβούλευση και συμμετοχή αναγνωρίζεται ως ένας από τους κύριους παράγοντες που παρεμποδίζουν την αποτελεσματική υλοποίηση του δικτύου Natura 2000, με αποτέλεσμα την εμφάνιση συγκρούσεων σε πολλά επίπεδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Eben, 2006, Grodzinska-Jurczak & Cent, 2011, Hiedanpää, 2002). Η προαναφερόμενη έκθεση των Birdlife et al. (2018) σημειώνει για την Ελλάδα σημαντικές ελλείψεις στις διαδικασίες που αφορούν διαβούλευση, συμμετοχή και εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών. Οι διαδικασίες αυτές, παρόλο που δεν είναι νομικά επιβεβλημένες, θεωρούνται κρίσιμες για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της προστασίας της φύσης. Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει και η εγχώρια επιστημονική συζήτηση. Η θέσπιση των περιοχών Natura 2000 στην Ελλάδα ακολούθησε την προσέγγιση «εκ των άνω προς τα κάτω», η οποία δεν έδωσε τη δυνατότητα στις τοπικές κοινωνίες να συμμετάσχουν ουσιαστικά, ώστε να ενσωματωθούν οι ανάγκες, οι αντιλήψεις, και τα ενδιαφέροντα τους στη διαδικασία (Apostolopoulou & Pantis, 2009, Hovardas & Poirazidis, 2007).

Η γενικά αρνητική στάση της τοπικής κοινωνίας για τις Natura 2000 και η έλλειψη γνώσης των τοπικών εμπλεκόμενων καταγράφονται ως μια από τις βασικές αδυναμίες της εφαρμογής του δικτύου στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, μαζί με την πολιτική απροθυμία σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και την έλλειψη προσωπικού για τους σκοπούς της διαχείρισης (Kati et al., 2014). Οι τοπικές κοινωνίες στις περιοχές Natura 2000 και οι ομάδες με οικονομικό ενδιαφέρον (αγρότες, ιδιοκτήτες γης) αντιμετωπίζουν τις περιοχές ως εμπόδιο στις δραστηριότητες τους και αντιτίθενται σε αυτές (Apostolopoulou & Pantis, 2009, Parageorgiou & Vogiatzakis, 2006). Επιπλέον, μια πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι, ειδικά οι ομάδες του πρωτογενούς τομέα (κτηνοτροφία, γεωργία και αλιεία), θεωρούν ότι οι δραστηριότητες τους έχουν δεχτεί αρνητική επίδραση από τις περιοχές Natura 2000 (Jones, 2012).

Η μη κοινωνική αποδοχή του δικτύου Natura 2000 αποτυπώνεται επίσης στην έκθεση της Βώκου (2011), σύμφωνα με την οποία οι τοπικές κοινωνίες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν έχουν κατανοήσει το ρόλο των ΦΔΠΠ, αλλά ούτε και έχουν αποδεχθεί τις προστατευόμενες περιοχές. Το γεγονός ότι στην Ελλάδα η διάχυση της πληροφορίας προς τις τοπικές κοινωνίες κατά την οριοθέτηση και θεσμοθέτηση των περιοχών Natura 2000, όπως και κατά την υλοποίηση διαχειριστικών δράσεων ή και συγχρηματοδοτούμενων έργων (LIFE) ήταν πολύ περιορισμένη, σημειώνεται ως ένας παράγοντας που ενέτεινε την αρνητική στάση των τοπικών κοινωνιών (Apostolopoulou et al., 2012).

Ένας ακόμα παράγοντας είναι η έλλειψη γνώσης σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 που καταγράφεται και φαίνεται να διατηρείται για μεγάλο χρονικό διάστημα σε αρκετές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε προστατευόμενες περιοχές (Trakolis, 2001, Οικοπομου & Δίκου, 2008). Όσον

αφορά στη γνώση των τοπικών κοινωνιών για τις περιοχές Natura 2000, οι Dimitrakopoulos et al. (2010) περιγράφουν ένα υψηλό σχετικά επίπεδο γνώσεων ως προς την ύπαρξη ή μη των περιοχών γενικά, αλλά ακολούθως καταγράφουν έλλειψη συγκεκριμένης και πιο ειδικής γνώσης και κατανόησης. Αντίστοιχη εικόνα σχετικά με χαμηλό επίπεδο ενημέρωσης και πληροφόρησης τόσο των αρχών όσο και των τοπικών κοινωνιών αποτυπώνεται και στις πρόσφατες εκθέσεις του προγράμματος LIFE JUNICOAST, για τέσσερις περιοχές στην Κρήτη.⁴

Ενδιαφέροντα στοιχεία προκύπτουν από την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου⁵ για το ελληνικό κοινό. Το 38% των Ελλήνων δηλώνουν ότι δεν έχουν ακούσει ποτέ για τις «περιοχές Natura» ή τον όρο «Natura 2000». προς τη σημασία του δικτύου Natura 2000, το 81% δηλώνει ότι η αξία του έγκειται στον ρόλο που επιτελεί για την προστασία απειλούμενων ειδών ζώων και φυτών, στην αποτροπή υποβάθμισης οικολογικά πολύτιμων χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών (76%) και στη διασφάλιση του ρόλου της φύσης ως παρόχου οικοσυστημικών υπηρεσιών (76%).

Ωστόσο, υποχωρεί το ποσοστό όσων εκτιμούν την αξία του δικτύου Natura 2000 (όπως και ο ευρωπαϊκός μέσος όρος) σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των τοπικών κοινωνιών (στο 64% -από 70% το 2015- στην Ελλάδα, έναντι 52% στην ΕΕ28) και την προώθηση της κοινωνικό-οικονομικής ανάπτυξης μέσω τουρισμού και άλλων σχετικών με τη φύση δραστηριοτήτων αναψυχής (στο 57% -από 59% το 2015- στην Ελλάδα, έναντι 42% στην ΕΕ28). Απόκλιση, σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μ.ό., παρατηρείται στην αναγνώριση της αξίας του δικτύου Natura 2000 αναφορικά με την προώθηση φιλικών προς τη φύση χρήσεων γης. Στην Ελλάδα το ποσοστό υποχωρεί στο 69%, από 72% το 2015, ενώ στην ΕΕ28 το ποσοστό ενισχύεται σε 58%, από 56% προηγουμένως.

Από τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι ανάμεσα στους επιμέρους παράγοντες που συμβάλλουν στην ελλιπή εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα, τα ζητήματα διακυβέρνησης και κοινωνικής συμμετοχής και αποδοχής έχουν ιδιαίτερη σημασία.

Διερεύνηση της υφιστάμενης κατάστασης γνώσεων και αντιλήψεων του κοινού και των εμπλεκόμενων μερών πραγματοποιήθηκε επιπλέον και στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA, κατά την υλοποίηση των Δράσεων Α.4 «χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων μερών» και Ε.1 «επικοινωνία και διάχυση αποτελεσμάτων». Τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με τη σχετική βιβλιογραφία και παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω.

2.1.4 Δημοσκόπηση για το δίκτυο Natura 2000 (Δράση Ε.1)

Στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA πραγματοποιήθηκε πανελλαδική δημοσκόπηση⁶ με στόχο να καταγραφούν οι γνώσεις, απόψεις, και αντιλήψεις των Ελλήνων πολιτών σχετικά με θέματα που αφορούν την προστασία της φύσης, με έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Η συντριπτική πλειονότητα των Ελλήνων πολιτών (9 στους 10) δηλώνει ότι αντιλαμβάνεται ως κίνδυνο την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και την εξαφάνιση ειδών ζώων και φυτών.

⁴ LIFE+ Nature project JUNICOAST "Actions for the conservation of coastal dunes with *Juniperus* spp. in Crete and the South Aegean (Greece)".

⁵ Special Eurobarometer 481, Attitudes of Europeans towards Biodiversity, December 2018 (<http://bit.ly/2lXyjoQ>)

⁶ Έρευνα κοινής γνώμης από τη MARC για το LIFE-IP 4 NATURA, σελ. 20 (<http://bit.ly/2mqVtvi>)

Όλες οι αναλύσεις σε επιμέρους δημογραφικές ομάδες αποδεικνύουν ότι η απειλή από την υποβάθμιση αυτή θεωρείται πραγματική, σε πολύ υψηλά ποσοστά. Σχετικά με την ελληνική νομοθεσία για την προστασία της φύσης, η πλειονότητα των πολιτών (8 στους 10) θα ήθελαν να γίνει αυστηρότερη, περίπου 1 στους 10 θα ήθελαν να παραμείνει ως έχει, ενώ μόλις το 1,6% ζητά να γίνει πιο επιεικής. Σχετικά δε με την εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας, 9 στους 10 πιστεύουν ότι αυτή εφαρμόζεται ελλιπώς και μόλις 4 στους 100 θεωρούν ότι εφαρμόζεται ικανοποιητικά.

Αναφορικά με την επίδραση των μέτρων προστασίας της φύσης στην (εκάστοτε) τοπική οικονομία, λίγο περισσότεροι από τους μισούς πολίτες (~57,5%) θεωρούν ότι τα μέτρα αυτά συνήθως ωφελούν την τοπική οικονομία. Επιπρόσθετα, σημαντικές διαφοροποιήσεις εντοπίζονται ανά περιοχή, μεταξύ των περιφερειών υλοποίησης του Έργου (από 66% στην Κρήτη έως 48% στην Ήπειρο).

Ένας στους τρεις Έλληνες (32,5%) δηλώνει ότι δεν έχει ακούσει ποτέ για τις «περιοχές Natura» ή τον όρο «Natura 2000». Επιπλέον, μεταξύ όσων αναγνωρίζουν τον όρο «Natura 2000», ο βαθμός γνώσης για τη σημασία και το στόχο του δικτύου είναι περιορισμένος. Εξ αυτών, μόνο το 55,7% δηλώνει με βεβαιότητα ότι γνωρίζει τι είναι το δίκτυο Natura 2000, ωστόσο λιγότεροι από τους μισούς (49%) απαντούν σωστά στην ερώτηση-«φίλτρο» για το τι πραγματικά προστατεύει το δίκτυο Natura 2000, κάτι που παρουσιάζει ενδιαφέρον σε σχέση με τα αποτελέσματα του Ευρωβαρόμετρου όπου δεν χρησιμοποιήθηκε ερώτηση-«φίλτρο».

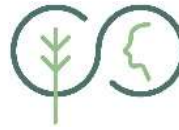
Παρά το γεγονός ότι το δίκτυο Natura 2000 εκτείνεται σε 446 περιοχές σε όλη την ελληνική επικράτεια, περίπου 8 στους 10 Έλληνες (77%) δεν γνωρίζουν αν/όχι υπάρχει κάποια περιοχή Natura 2000 στην περιφέρεια όπου κατοικούν. Επιπλέον, μόνο το 28% των Ελλήνων γνωρίζει ότι υπάρχει κάποιο προστατευόμενο είδος (χλωρίδας ή πανίδας) στην περιφέρειά τους. Το 33% δηλώνει κατηγορηματικά ότι «δεν υπάρχει», ενώ το υψηλότερο ποσοστό (38,2%) καταγράφεται στην απάντηση «δεν γνωρίζω». Κενά πληροφόρησης και/ή σύγχυση παρατηρούνται και σε άλλα επιμέρους πεδία που αφορούν τη λειτουργία του δικτύου Natura 2000, όπως οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες ή η ύπαρξη ειδικών χρηματοδοτήσεων με σκοπό την υποστήριξη και ενίσχυση οικονομικών δραστηριοτήτων εντός περιοχών Natura 2000.

Υπό αυτό το πρίσμα θα πρέπει να προσεγγιστεί το -κατά τα άλλα ενθαρρυντικό- υψηλό ποσοστό όσων δηλώνουν ότι η ύπαρξη των περιοχών Natura 2000 είναι θετική για τις τοπικές κοινωνίες. Στη δημογραφική ανάλυση, τα υψηλά αυτά ποσοστά διατρέχουν όλες τις κατηγορίες, ενώ η αιτιολόγηση αυτού του θετικού χαρακτηρισμού είναι «επειδή προστατεύουν τη φύση» σε ποσοστό σχεδόν 80% και «επειδή προστατεύουν απειλούμενα είδη» σε ποσοστό περίπου 33%.

2.1.5 Χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων μερών με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα (Δράση Α.4)

Για τη Δράση Α.4 του έργου,⁷ πραγματοποιήθηκαν 34 ομάδες εστίασης και 57 προσωπικές συνεντεύξεις με εκπροσώπους από όλες τις κατηγορίες εμπλεκόμενων (υπηρεσίες, ομάδες με οικονομικό ενδιαφέρον, κοινωνία των πολιτών, επιστήμονες, ΜΚΟ, κ.α.) και όλες τις περιφέρειες

⁷ Βλ. το παραδοτέο Δράσης Α.4, έργο LIFE-IP 4 NATURA: «Έκθεση για τη χαρτογράφηση και ανάλυση των εμπλεκόμενων μερών».

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

που συμμετέχουν στο έργο, στο πλαίσιο της χαρτογράφησης και ανάλυσης των κύρια εμπλεκόμενων μερών με το δίκτυο Natura 2000, στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα αυτής της διερεύνησης, στη συντριπτική τους πλειονότητα οι χρήστες του δικτύου Natura 2000 (εμπλεκόμενοι με οικονομικό ενδιαφέρον) διάκεινται αρνητικά απέναντι στο δίκτυο. Όλες σχεδόν οι επαγγελματικές ομάδες του πρωτογενούς τομέα ταυτίζουν το δίκτυο Natura 2000 με απαγορεύσεις, εμπόδια, περιορισμούς και έξωθεν επιβολή, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις το αντιλαμβάνονται (και το χαρακτηρίζουν) ευθέως ως «απειλή» και «πρόβλημα». Τα δε συναισθήματα που διακατέχουν τους χρήστες, απέναντι στο δίκτυο Natura 2000 είναι φόβος, δυσπιστία και αίσθημα αδικίας. Η παραπάνω αρνητική εικόνα στην αντίληψη των χρηστών προκύπτει από τις συνέπειες που εκτιμούν ότι έχει η λειτουργία του δικτύου Natura 2000 σε σχέση με την οικονομική/ επαγγελματική τους δραστηριότητα. Τον τρόπο δηλαδή που τους επηρεάζει ως επαγγελματίες - ακόμα και αν δεν μπορούν πάντοτε να τεκμηριώσουν την εικόνα που περιγράφουν με συγκεκριμένα μέτρα που ενδεχομένως τους έχουν θίξει.

Κάποια θετικά στοιχεία που καταγράφονται, όπως η αναγνώριση ότι οι περιοχές Natura 2000 είναι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ότι η ύπαρξή τους συνδέεται με την προστασία απειλούμενων ειδών και ότι «θα μπορούσαν» να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη του τουρισμού, δεν δείχνουν ικανά να μεταβάλλουν τη γενικευμένη, έντονα αρνητική στάση. Εξάλλου, πέραν της πληρέστερης πληροφόρησης που θέτουν ως ζητούμενο, εκτιμούν ότι η λειτουργία του δικτύου Natura 2000 θα έπρεπε να είναι περισσότερο προσανατολισμένη στην τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι εκπρόσωποι των δημοσίων υπηρεσιών αντιλαμβάνονται τις περιοχές Natura 2000 ως περιοχές με σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας, ενώ φαίνεται να τις συνδέουν αρκετά και με την ήπια ανάπτυξη και αειφορία. Επιπλέον οι εκπρόσωποι από επιστημονικούς φορείς, ΜΚΟ και περιφερειακές αρχές φαίνεται να συνδέουν τις περιοχές και με άλλες αξίες όπως πολιτιστικές. Οι περιφερειακές αρχές επίσης φαίνεται να συνδέουν σε μεγαλύτερο βαθμό -σε σχέση με τις υπόλοιπες ομάδες- τις περιοχές με τη διαχείριση και τη ρύθμιση ανθρώπινων δραστηριοτήτων, κάτι που πιθανότατα εξηγείται από το γεγονός ότι πρόκειται για αρχές που βρίσκονται πιο κοντά στην εφαρμογή των όποιων σχετικών μέτρων και στην αδειοδότηση έργων. Παρατηρείται ότι οι εθνικές αρχές, οι εκπρόσωποι της επιστημονικής κοινότητας, και οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ δεν αναφέρουν αρνητικούς συσχετισμούς με τις περιοχές, με εξαίρεση τους επιστήμονες που επισημαίνουν την έλλειψη ενημέρωσης. Αντίθετα, οι περιφερειακές αρχές αναφέρουν κάποιες φορές τις περιοχές ως προστατευόμενες στα χαρτιά, ενώ έχουν σημειωθεί και αντιλήψεις ότι η προστασία των περιοχών γίνεται εις βάρος της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Σε όλες τις ομάδες εστίασης η προστασία μιας περιοχής Natura 2000 συνδέεται κυρίως με τη διατήρηση ή προστασία των χαρακτηριστικών της περιοχής καθώς και με τη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων μέσω της επιβολής ρυθμίσεων και περιορισμών. Στις ομάδες των περιφερειακών αρχών αναφέρεται εξίσου συχνά η ύπαρξη του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και η εφαρμογή του ως στοιχείο που συνδέεται άμεσα με την προστασία μιας περιοχής Natura 2000. Τέλος, σημαντικά συχνά από τις ομάδες αυτές αναφέρεται η ανάγκη για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.

Η ομάδα εστίασης με τις εθνικές αρχές συνδέει τη διαχείριση των περιοχών με την προστασία των ειδών, την εφαρμογή των μέτρων διατήρησης και με την ύπαρξη θεσμικού πλαισίου και

σχεδίων διαχείρισης. Επιπλέον αναφέρεται σε κανόνες και περιορισμούς δραστηριοτήτων, ενώ μεγάλο μέρος των απαντήσεων συνδέει τη διαχείριση με την επιστημονική γνώση και παρακολούθηση. Οι ομάδες εστίασης με τις περιφερειακές αρχές στο μεγαλύτερο μέρος τους συνδέουν τη διαχείριση με την προστασία των ειδών, την ρύθμιση ανθρώπινων δραστηριοτήτων καθώς και την εφαρμογή μέτρων διατήρησης. Μεγάλο μέρος αναφέρεται στη χρήση της επιστημονικής γνώσης στη διαχείριση, ενώ σημαντικό μέρος των απαντήσεων αναφέρεται στην ανάγκη ελέγχου της συμμόρφωσης.

2.2 Ενδυνάμωση ικανοτήτων (capacity building)

2.2.1 Ικανότητες και ανάπτυξη ικανοτήτων: γενική εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), ως «ικανότητα» νοείται η δυνατότητα των ανθρώπων, των οργανώσεων και της κοινωνίας στο σύνολό της να διαχειρίζονται επιτυχώς τις υποθέσεις τους (OECD, 2006b). Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αναπτυξιακής Πολιτικής (ECDPM) διακρίνει τις «ατομικές ικανότητες» (δυνατότητα ενός ατόμου να κάνει κάτι) και τις «συλλογικές ικανότητες» (τις δεξιότητες μιας ομάδας, ενός οργανισμού ή ενός συστήματος για την εκτέλεση μιας λειτουργίας). Αυτές αλληλεπιδρούν με το ευρύτερο πλαίσιο για να δημιουργήσουν τη «συστημική ικανότητα» (τη συνολική δυνατότητα ενός συστήματος να συνεισφέρει σε κάτι) (ECDPM, 2008).

Η «ανάπτυξη ικανοτήτων» νοείται ως η διαδικασία με την οποία τα άτομα, οι οργανισμοί, και η κοινωνία ως σύνολο μπορεί να απελευθερώσει, να ενισχύσει, να δημιουργήσει, να προσαρμόσει, και να διατηρήσει την «ικανότητα» με την πάροδο του χρόνου (OECD, 2006b). Με άλλα λόγια, είναι η διαδικασία με την οποία τα άτομα ή οι οργανισμοί αποκτούν, βελτιώνουν, και διατηρούν δεξιότητες, γνώσεις, εργαλεία, εξοπλισμό, και άλλους πόρους που απαιτούνται για να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις της εργασίας τους με μεγαλύτερη ικανότητα (μεγαλύτερη κλίμακα, μεγαλύτερο αντίκτυπο κ.λπ.) (Potter & Brough, 2004), γεγονός που αντικατοπτρίζεται στις ατομικές και συλλογικές δυνατότητες τους να εκτελούν λειτουργίες, να επιλύουν προβλήματα, και να επιτυγχάνουν στόχους (OECD, 2006a).

Το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP) ορίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων ως διαδικασία μέσω της οποίας άτομα, οργανώσεις, και κοινωνίες ενισχύουν και διατηρούν την ικανότητα να καθορίζουν και να επιτυγχάνουν τους αναπτυξιακούς τους στόχους με την πάροδο του χρόνου. Τέλος, η Γερμανική Εταιρεία Διεθνούς Συνεργασίας (GTZ) την ορίζει ως τη διαδικασία ενίσχυσης των δυνατοτήτων των ατόμων, των οργανώσεων, και των κοινωνιών να κάνουν αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των διαθέσιμων πόρων, προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους σε βιώσιμη βάση (UNDP, 2009).

Η ανάπτυξη ικανοτήτων εμφανίζει τρεις διαφορετικές πτυχές. Η πρώτη στοχεύει να αυξήσει και να διευρύνει τις γνώσεις σχετικά με τη θεωρία, τη μέθοδο, το σύστημα κ.λπ. Η δεύτερη πτυχή είναι η ανάπτυξη δεξιοτήτων, και περιλαμβάνει την εφαρμογή των νέων γνώσεων στην πράξη, την απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων κ.λπ. Η τελευταία είναι η αλλαγή (βελτίωση) της στάσης. Για να αυξηθεί η γνώση του κοινού-στόχου, η εκπαίδευση είναι η πιο κατάλληλη μέθοδος. Ωστόσο, για την

ανάπτυξη δεξιοτήτων και την αλλαγή στάσης είναι απαραίτητο η εκπαίδευση να συμπληρώνεται με διαδραστικά εργαστήρια και πρακτική εφαρμογή των γνώσεων, πληροφοριών και εργαλείων (JICA, 2014).

Πρόκειται λοιπόν για μια έννοια που επεκτείνεται σε όλες τις πτυχές της δημιουργίας, της διατήρησης και επαύξησης της «ικανότητας» με την πάροδο του χρόνου. Περιλαμβάνει μάθηση και διάφορα είδη κατάρτισης, αλλά και συνεχείς προσπάθειες για την ανάπτυξη θεσμών, την πολιτική συνειδητοποίηση, τους οικονομικούς πόρους, τα τεχνολογικά συστήματα και το ευρύτερο ευνοϊκό περιβάλλον (UNDRR, 2017⁸).

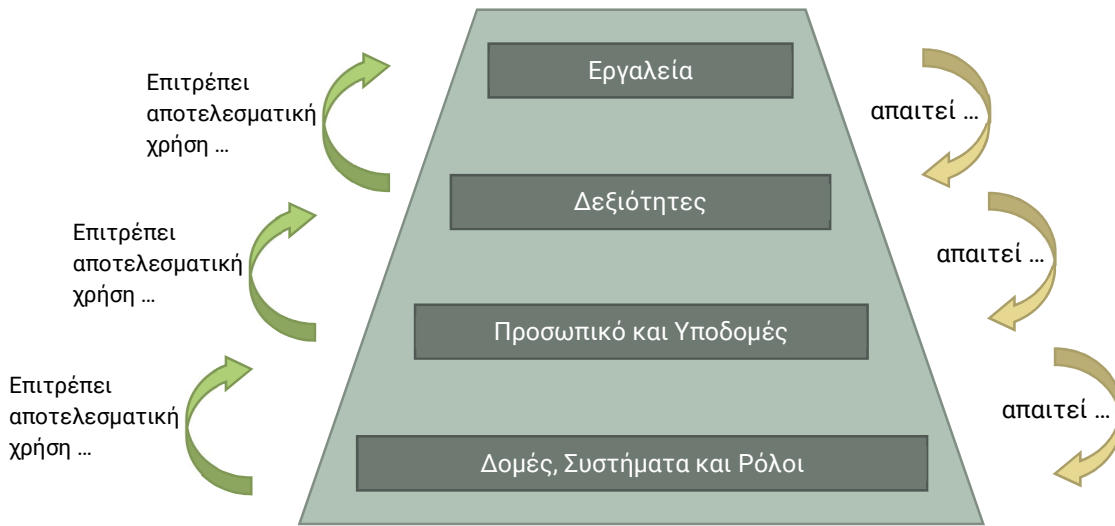
Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία που αναφέρεται παραπάνω, τα προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων μπορεί να περιλαμβάνουν μεμονωμένα στοιχεία ή συνδυασμούς στοιχείων, τα οποία είναι διακριτά αλλά αλληλεξαρτώμενα συστατικά της ενιαίας έννοιας της ενδυνάμωσης ικανοτήτων. Τέτοια στοιχεία μπορεί να είναι τα εξής:

- Εργαλεία
- Εξοπλισμός/ Υποδομές/ Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ICT)
- Δεδομένα
- Πληροφορίες/ Ενημέρωση/ Ευαισθητοποίηση
- Προσωπικό (περισσότερα άτομα ή πιο εξειδικευμένα)
- Εκπαίδευση/ κατάρτιση
- Χρηματοδότηση, πρόσβαση σε πόρους/ παροχή κινήτρων
- Δικτύωση/ ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων, καλών πρακτικών
- Βελτίωση διαδικασιών/ δημιουργία αποτελεσματικότερων πρωτοκόλλων
- Θεσμικές αλλαγές (νέα θεσμικά εργαλεία, βελτίωση θεσμικού πλαισίου, βελτίωση εφαρμογής)
- Πρόσβαση/ συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικής

Η πυραμίδα της ανάπτυξης ικανοτήτων δείχνει ότι η διαδικασία αυτή μπορεί να προσεγγιστεί συστηματικά χρησιμοποιώντας μια σειρά διασυνδεδεμένων επιπέδων (Εικόνα 2-1).

⁸ <https://www.unisdr.org/we/inform/terminology#letter-c>

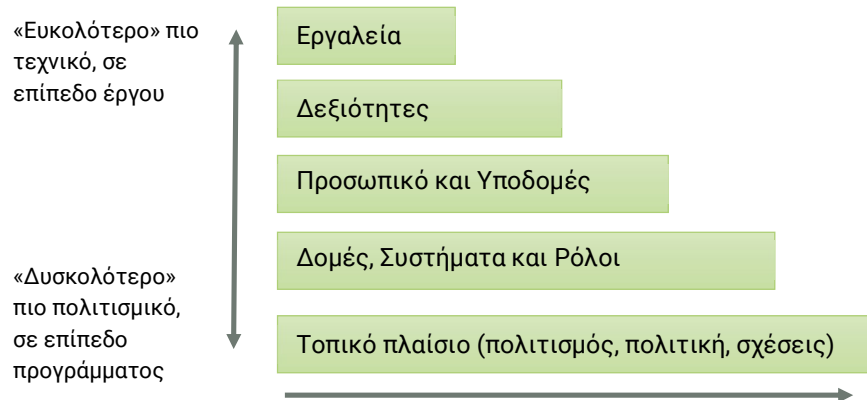

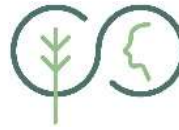
Εικόνα 2-1. Πυραμίδα ανάπτυξης ικανοτήτων
(προσαρμοσμένο από Potter & Brough, 2004)

Αυτές οι ομάδες μπορούν να οργανωθούν σε μια λογική ιεραρχία για να δείξουν πώς η αποτελεσματικότητα μιας μορφής ικανότητας εξαρτάται από και βασίζεται στην αποτελεσματικότητα άλλων μορφών δημιουργίας ικανοτήτων (Potter & Brough, 2004).

Η Εικόνα 2-2 δείχνει πώς τα διαφορετικά επίπεδα της άνω ιεραρχίας μπορούν να τοποθετηθούν σε ένα γράφημα πολυπλοκότητας έναντι του χρόνου. Απεικονίζει συνοπτικά τα βήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ενίσχυση των ικανοτήτων.

Εικόνα 2-2. Περιπλοκότητα/ χρονικές διαστάσεις της ανάπτυξης ικανοτήτων
(προσαρμοσμένο από Potter & Brough, 2004)

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Πολλές προσπάθειες ενίσχυσης ικανοτήτων περιορίζονται από την ανεπαρκή προσοχή στο βασικό επίπεδο. Αυτή η βάση, η οποία περιλαμβάνει συστήματα, δομές και το τοπικό πλαίσιο, μπορεί συχνά να είναι περίπλοκη και χρονοβόρα για να αναπτυχθεί και να ενσωματωθεί αποτελεσματικά στο ευρύτερο πλαίσιο. Ωστόσο, κάθε επίπεδο της πυραμίδας πρέπει να ληφθεί υπόψη για τη δημιουργία αποτελεσματικών παρεμβάσεων και προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων.

Παρόλο που στη σχηματική απεικόνιση της ανάλυσης της αλληλουχίας φαίνεται ότι οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ικανότητας μπορούν να προγραμματιστούν γραμμικά, στην πράξη η αλλαγή είναι πιθανό να μπορεί να προκύψει μόνο μέσα από κυκλική επαναλαμβανόμενη προσέγγιση (Potter & Brough, 2004).

Οι στρατηγικές και οι προσεγγίσεις για την ανάπτυξη ικανοτήτων απαιτούν υψηλό βαθμό ευελιξίας, εφόσον οι ανάγκες μπορεί να ποικίλουν σε μεγάλο βαθμό και μεταβάλλονται διαρκώς. Συνεπώς δεν υπάρχει μια και μοναδική σωστή προσέγγιση. Οι τακτικές αξιολογήσεις, καθώς και οι διορθωτικές ενέργειες και προσαρμογές στις μεταβαλλόμενες ανάγκες σε γνώσεις και δεξιότητες, είναι απαραίτητες και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό μιας στρατηγικής για την ανάπτυξη ικανοτήτων (Buss, 2010).

Επιπλέον, η ανάπτυξη ικανοτήτων μπορεί να παρέχεται με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, ανάλογα με: α) την ομάδα-στόχο, β) το στόχο (είδος γνώσης ή δεξιότητας, επίπεδο εξειδίκευσης κ.λπ.) και γ) γεωγραφικούς παράγοντες/ περιορισμούς. Μπορεί να πραγματοποιηθεί σε πολλά διαφορετικά επίπεδα, αλλά τρία είναι τα σημαντικότερα: άτομο, οργανισμός, και κοινωνία (η τελευταία συχνά αναφέρεται ως ευνοϊκό περιβάλλον). Μια επιτυχημένη προσέγγιση στην ανάπτυξη ικανοτήτων είναι πιθανό να περιλαμβάνει και τα τρία αυτά επίπεδα (OECD, 2006a).

Η ανάπτυξη ικανοτήτων, όταν αντιμετωπίζεται ως ένα ολιστικό σύστημα, πρέπει να στοχεύει:

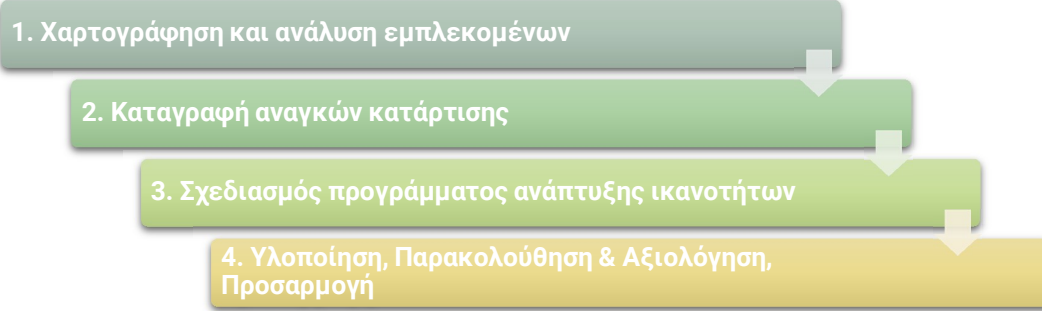
- Στην οργάνωση θεσμικού και νομικού πλαισίου: κάνοντας νομοθετικές και κανονιστικές αλλαγές για να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για οργανισμούς, ιδρύματα και φορείς σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς για την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους.
- Στην ανάπτυξη οργανισμών: η ανάπτυξη διαχειριστικών δομών, διαδικασιών και διεργασιών, όχι μόνο εντός των οργανισμών αλλά και στη διαχείριση των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων οργανισμών και τομέων (δημόσιων, ιδιωτικών και κοινοτικών).
- Στην ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων: η διαδικασία εξοπλισμού των ατόμων με την κατανόηση, τις δεξιότητες και την πρόσβαση σε πληροφορίες, γνώση και κατάρτιση που τους επιτρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά (Buss, 2010).

Υπάρχει μια πολύπλοκη αλληλεξάρτηση μεταξύ των τριών αυτών επιπέδων. Οριζόμενη ως η δυνατότητα των ανθρώπων, των οργανώσεων και της κοινωνίας να διαχειριστούν επιτυχώς τις υποθέσεις τους, η «ικανότητα» εξαρτάται από την εμπειρία, τις γνώσεις και τις τεχνικές ικανότητες των ατόμων. Ωστόσο, η ανάπτυξη ικανοτήτων σε ατομικό επίπεδο, αν και σημαντική, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις οργανώσεις στις οποίες εργάζονται τα άτομα αυτά. Με τον ίδιο τρόπο, η λειτουργία των οργανισμών επηρεάζεται από το ευνοϊκό περιβάλλον, το θεσμικό πλαίσιο και τις δομές εξουσίας και επιρροής στις οποίες ενσωματώνονται (OECD, 2006b).

2.2.2 Η ενδυνάμωση ικανοτήτων στο παρόν έργο

Το έργο LIFE-IP 4 NATURA φιλοδοξεί να ενισχύσει συνολικά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και τη συμμόρφωση της χώρας με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση. Ειδικότερα η Δράση C.5 αφορά στον σχεδιασμό ενός προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων των κύρια εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα. Η μεθοδολογία που εφαρμόζει η ομάδα έργου για τον σχεδιασμό του προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τους διατυπωμένους στόχους του έργου, τους περιορισμούς και τα προβλήματα που δυσχεραίνουν την αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα (ενότητα 3.1 του παρόντος) και τη σχετική βιβλιογραφία, ακολουθεί συνοπτικά τα παρακάτω βήματα:

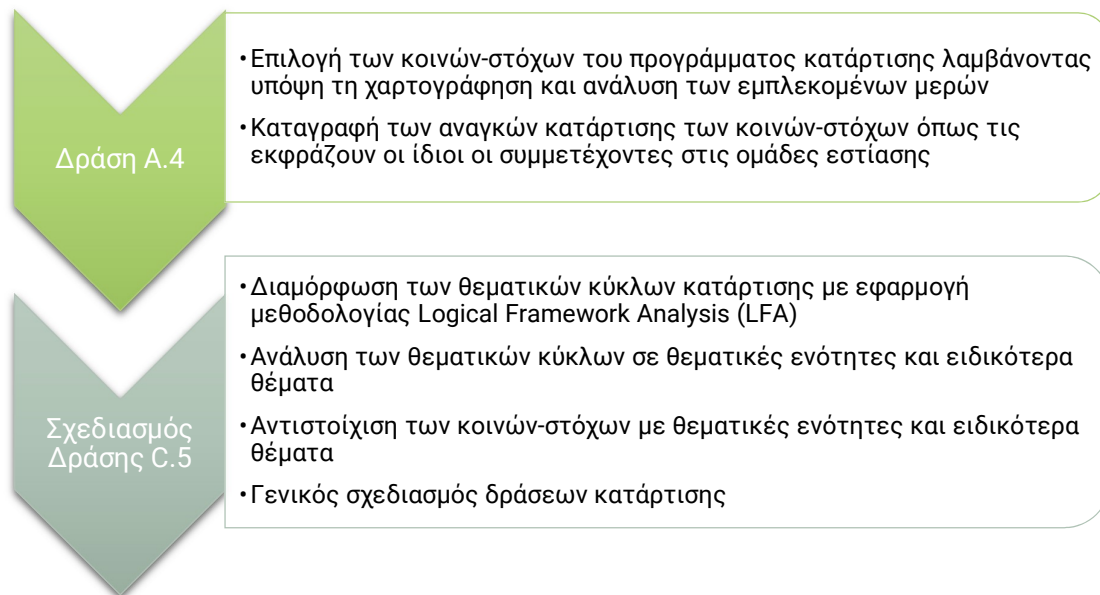
Το παρόν παραδοτέο, έχοντας περιγράψει τα αποτελέσματα του 1^{ου} βήματος που πραγματοποιήθηκε κατά τη χαρτογράφηση και ανάλυση των εμπλεκόμενων (Δράση A.4 του έργου), εστιάζει αναλυτικότερα στα βήματα 2 και 3 και ειδικότερα στην καταγραφή των αναγκών των εμπλεκόμενων με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα, και τον σχεδιασμό των θεματικών κύκλων κατάρτισης.

Επιπλέον και ως προς το 4^ο βήμα, καταρτίζει τους δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων, και παρουσιάζει ένα αρχικό πλάνο υλοποίησης για την επόμενη φάση του έργου. Αναλυτικότερα, η μεθοδολογία σχεδιασμού των δράσεων ανάπτυξης ικανοτήτων, καθώς και οι παράγοντες που λαμβάνει υπόψη η ομάδα έργου, παρατίθεται στην ενότητα 4.5 του παρόντος.

3 Σχεδιασμός της Δράσης C.5 για την κατάρτιση και ενδυνάμωση ικανοτήτων

Η Δράση C.5, όπως συζητήθηκε και πιο πάνω, περιλαμβάνει τον σχεδιασμό ενός στοχευμένου προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων για τις ομάδες των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα, καθώς και την υλοποίησή του σε επαναλαμβανόμενους κύκλους εφαρμογής, αξιολόγησης, και επαναδιαμόρφωσης.

Σε αυτή την ενότητα περιγράφεται αναλυτικά η διαδικασία που ακολούθησε η ομάδα έργου κατά την πρώτη φάση σχεδιασμού της Δράσης C.5. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός του προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια εργασίας:

Είναι λοιπόν σαφές ότι ο σχεδιασμός της Δράσης C.5 βασίζεται σε σημαντικό βαθμό και σε αποτελέσματα της Δράσης A.4, τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στο παραδοτέο με τίτλο «Έκθεση για τη χαρτογράφηση και ανάλυση των εμπλεκόμενων μερών», και αναφέρονται συνοπτικά ακολούθως.

3.1 Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των εμπλεκόμενων

Τα αποτελέσματα της Δράσης A.4 που σχολιάζονται στην παρούσα ενότητα αφορούν: α) τη χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων μερών, και β) την καταγραφή των αναγκών κατάρτισης, όπως τις εξέφρασαν οι διαφορετικές ομάδες εμπλεκόμενων που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης.

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

3.1.1 Κοινά-στόχοι του προγράμματος κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων

Στο πλαίσιο της Δράσης Α.4 πραγματοποιήθηκε λεπτομερής χαρτογράφηση και ανάλυση των εμπλεκόμενων αρμόδιων υπηρεσιών, παραγωγικών φορέων, και λοιπών κοινωνικών ομάδων που δραστηριοποιούνται στις περιοχές Natura 2000, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν ή να επηρεαστούν από την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση, και ειδικότερα από την εφαρμογή της διαχείρισης στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Ως «εμπλεκόμενοι» νοούνται «άτομα, ομάδες, κοινότητες ή οργανισμοί οι οποίοι εδραιώνουν ένα ενδιαφέρον (interest) στους φυσικούς πόρους της περιοχής υλοποίησης ενός έργου, και/ή ενδέχεται να επηρεαστούν είτε θετικά είτε αρνητικά από την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του έργου, και έχουν κάτι να κερδίσουν ή να χάσουν αν οι συνθήκες αλλάξουν ή μείνουν οι ίδιες» (WWF, 2005b).

Κατ' αυτό τον τρόπο, ο Πίνακας 3-1 απεικονίζει τις βασικές κατηγορίες και ομάδες εμπλεκόμενων με βάση το ενδιαφέρον τους, το οποίο μπορεί να πηγάζει από θεσμική αρμοδιότητα, οικονομικό ενδιαφέρον, γεωγραφική εγγύτητα, ιστορική ή πολιτισμική συσχέτιση, καθώς και από άλλες ιδιότητές τους. Τονίζεται ωστόσο ότι σε μια περιοχή Natura 2000 δεν εμπλέκονται ταυτόχρονα όλες οι κάτωθι ομάδες αλλά ένα μέρος από αυτές, ανάλογα με τον χαρακτήρα της περιοχής, τις δραστηριότητες σε αυτήν, και τα οικολογικά χαρακτηριστικά της, και ανάλογα με τις αλλαγές στις συνθήκες που μπορεί να επιφέρει η εφαρμογή διαχείρισης στην περιοχή αυτή. Επομένως, τα παρακάτω αποτελέσματα αφορούν το σύνολο των πιθανά εμπλεκόμενων ομάδων σε μια περιοχή Natura 2000.

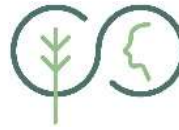
Τα αποτελέσματα αυτά αντανακλούν τα ευρήματα της έρευνας της ομάδας έργου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να υπάρχουν επιπλέον και ειδικότερες ομάδες εμπλεκόμενων, των οποίων το ενδιαφέρον σχετίζεται με ειδικές και συγκεκριμένες συνθήκες σε μια άλλη περιοχή της Ελλάδας. Μια ομάδα εμπλεκόμενων θα μπορούσε να ανήκει σε παραπάνω από μια κατηγορίες, καθώς και ένας εμπλεκόμενος μπορεί να ανήκει σε παραπάνω από μια ομάδες ή κατηγορία εμπλεκόμενων.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι βασικές κατηγορίες εμπλεκόμενων μερών και οι ειδικότερες ομάδες αυτών που θα αποτελέσουν τα κοινά-στόχους των δράσεων κατάρτισης.

Πίνακας 3-1. Κατηγορίες εμπλεκόμενων μερών στις περιοχές Natura 2000

1. ΑΡΧΕΣ/ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000
1.1 Αρχές/ φορείς με αρμοδιότητες διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΥΠΕΝ Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών Δασαρχεία & διευθύνσεις δασών ΑΠΔ Επιτροπή Φύση 2000
1.2 Αρχές/ φορείς με αρμοδιότητες διαχείρισης φυσικών πόρων
Γενική Διεύθυνση Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ Γενική Διεύθυνση Ορυκτών Πρώτων Υλών, ΥΠΕΝ

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, ΥΠΕΝ
Ειδική Γραμματεία Υδάτων, ΥΠΕΝ
Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Κλιματικής Αλλαγής, Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, ΥΠΑΑΤ
Διεύθυνση Αλιευτικής Πολιτικής κ Αξιοποίησης Προϊόντων Αλιευτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ
Διεύθυνση Αλιείας και Διαχείρισης Αλιευτικών Πόρων, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ
Διεύθυνση Υδατοκαλλιεργειών, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ
Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας, ΥΠΑΑΤ
Διευθύνσεις υδάτων ΑΠΔ
Διευθύνσεις αγροτικής οικονομίας και κτηνιατρικής ΠΕ

1.3 Αρχές/ φορείς με αρμοδιότητες αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων και περιβαλλοντικού ελέγχου

Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔΙΠΑ), Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΥΠΕΝ
Ειδική Γραμματεία Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών, ΥΠΕΝ
Διευθύνσεις περιβάλλοντος και χωρικού σχεδιασμού ΑΠΔ
Διευθύνσεις αγροτικών υποθέσεων ΑΠΔ
Διευθύνσεις τεχνικού ελέγχου ΑΠΔ
Διευθύνσεις ανάπτυξης ΠΕ
Διευθύνσεις τεχνικών έργων ΠΕ
Διευθύνσεις περιβάλλοντος & χωρικού σχεδιασμού περιφερειών
Τμήματα περιβάλλοντος και υδροοικονομίας ΠΕ
Τεχνικές υπηρεσίες δήμων

1.4 Αρχές/ φορείς με αρμοδιότητες φύλαξης στις περιοχές Natura 2000

Λιμενικές αρχές
Αστυνομικές διευθύνσεις
Πυροσβεστικές διευθύνσεις

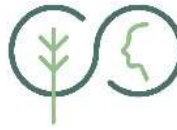
1.5 Αρχές/ φορείς με αρμοδιότητες διαχείρισης χρηματοδοτήσεων

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, Τομέας ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΥΠΕΝ
Πράσινο Ταμείο, ΥΠΕΝ
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη - Τομέας ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΥΜΕΠΠΕΡΑΑ), ΥΠΕΝ
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιεία και Θάλασσα, ΥΠΑΑΤ
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020, ΥΠΑΑΤ
ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης ΠΕΠ
Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ, ΥΠΟΙΑΝ

1.6 Λοιπές αρχές/ φορείς

Γενική Διεύθυνση Χωρικού Σχεδιασμού, ΥΠΕΝ
Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος -Ελληνικής Ακτοφυλακής, Κλάδος Β - Ναυτιλίας - Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίου Περιβάλλοντος, Υπ. Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής
Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας, ΥΠΟΙΚ
Αυτοτελή Γραφεία Δημόσιας Περιουσίας (Κτηματικές Υπηρεσίες) ΥΠΟΙΚ
Εφορείες Αρχαιοτήτων, ΥΠΠΟΑ

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

2. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000

2.1 Εμπλεκόμενα μέρη με δραστηριότητα στον παραγωγικό τομέα

Γεωργικοί συνεταιρισμοί
Κτηνοτροφικοί συνεταιρισμοί
Αλιευτικοί συνεταιρισμοί
Μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί
Μεμονωμένοι γεωργοί, πτηνοτρόφοι, κτηνοτρόφοι, αλιείς, υδατοκαλλιεργητές, μελισσοκόμοι
Δασικοί συνεταιρισμοί-υλοτόμοι-δασεργάτες
Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων

2.2 Εμπλεκόμενα μέρη με δραστηριότητα στη μεταποίηση

Μεταποιητικές επιχειρήσεις: βιομηχανία, βιοτεχνία, εργαστήρια, αποθήκες κ.λπ. (π.χ. οινοποιεία, ελαιουργεία, τυροκομεία, σφαγεία, μεταποίηση αλιευμάτων, κ.α.)

2.3 Εμπλεκόμενα μέρη με δραστηριότητα στην εξόρυξη ορυκτών πόρων

Επιχειρήσεις λατομείων αδρανών υλικών, μεταλλεία
Δ/ση εκμετάλλευσης λιγνιτικών κέντρων Δυτικής Μακεδονίας, Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε

2.4 Εμπλεκόμενα μέρη με δραστηριότητα στην παραγωγή ενέργειας

Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε.
Επιχειρήσεις με ενδιαφέρον στην ανάπτυξη αιολικών πάρκων
Επιχειρήσεις με ενδιαφέρον στην ανάπτυξη μικρών υδροηλεκτρικών

2.5 Εμπλεκόμενα μέρη με δραστηριότητα στον τομέα του τουρισμού

Επιχειρήσεις παροχής καταλύματος και εστίασης
Επιχειρήσεις παροχής τουριστικών υπηρεσιών
Επιχειρήσεις δραστηριοτήτων υπαίθρου

3. ΛΟΙΠΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

3.1 Επιστήμονες

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων (ΕΚΒΥ)
Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας (ΜΓΦΙ)
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Κρήτης (ΜΦΙΚ)
Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (ΜΑΙΧ)
Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας (ΙΝΑΛΕ)
Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)
ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/ Ινστιτούτο Μεσογειακών & Δασικών Οικοσυστημάτων (ΙΜΔΟ)
Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ)

3.2 Περιβαλλοντικές ΜΚΟ

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ)
Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΕΠΠ)
Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία (ΕΟΕ)
Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF Ελλάς)
Καλλιστώ
Αρκτούρος

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Αρχέλων
 ΜΟm/Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας
 GreenPeace
 MEDASSET
 Μεσόγειος SOS
 ANIMA-Σύλλογος Προστασίας Άγριας Ζωής
 HELMEPA/Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλασσιού Περιβάλλοντος
 Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών (ΕΠΠ)
 Πέλαγος – Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών
 Αρίων- Ερευνητικό Κέντρο Διάσωσης και Περίθαλψης Κητωδών
 Αρχιπέλαγος – Περιβάλλον και Ανάπτυξη
 Τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις

3.3 Κοινωνία των πολιτών

Κυνηγετικοί σύλλογοι, κυνηγετικές ομοσπονδίες
 Σύλλογοι ερασιτεχνών αλιέων
 Ορειβατικοί σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στις περιοχές Natura 2000
 Πολιτιστικοί σύλλογοι τοπικών κοινοτήτων των περιοχών Natura 2000

3.4 Επιμελητήρια

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ)
 Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΓΕΩΤΕΕ)
 Εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια
 Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΞΕΕ)

Ωστόσο, κάθε ομάδα που παρουσιάστηκε στον Πίνακα 3-1 ασκεί τις αρμοδιότητες της ή την δραστηριότητα της σε διαφορετική χωρική κλίμακα. Για να παρουσιαστεί αναλυτικότερα αυτή η διάκριση, ο Πίνακας 3-2 παρουσιάζει τις ομάδες των εμπλεκόμενων σε τρία επίπεδα χωρικής κλίμακας: εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό.

Πίνακας 3-2. Ομάδες εμπλεκόμενων ανά κατηγορία και χωρική κλίμακα

Ομάδες εμπλεκομένων	Εθνικό επίπεδο	Περιφερειακό επίπεδο	Τοπικό επίπεδο
Αρχές/ δημόσιοι φορείς με αρμοδιότητες στις περιοχές Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΥΠΕΝ Γενική Διεύθυνση Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ Γενική Διεύθυνση Ορυκτών Πρώτων Υλών, ΥΠΕΝ Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, ΥΠΕΝ Ειδική Γραμματεία Υδάτων, ΥΠΕΝ Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Κλιματικής Αλλαγής, Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, ΥΠΑΑΤ Διεύθυνση Αλιευτικής Πολιτικής κ Αξιοποίησης Προϊόντων Αλιευτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ Διεύθυνση Αλιείας και Διαχείρισης Αλιευτικών Πόρων, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ Διεύθυνση Υδατοκαλλιεργειών, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας, ΥΠΑΑΤ 	<ul style="list-style-type: none"> Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών Δασαρχεία & διευθύνσεις δασών ΑΠΔ Διευθύνσεις υδάτων ΑΠΔ Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔιΠΑ), Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΥΠΕΝ Ειδική Γραμματεία Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών, ΥΠΕΝ Διευθύνσεις περιβάλλοντος και χωρικού σχεδιασμού ΑΠΔ Διευθύνσεις αγροτικών υποθέσεων ΑΠΔ Διευθύνσεις τεχνικού ελέγχου ΑΠΔ Διευθύνσεις περιβάλλοντος & χωρικού σχεδιασμού περιφερειών Λιμενικές αρχές Αστυνομικές διευθύνσεις Πυροσβεστικές διευθύνσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Διευθύνσεις αγροτικής οικονομίας και κτηνιατρικής ΠΕ Διευθύνσεις ανάπτυξης ΠΕ Διευθύνσεις τεχνικών έργων ΠΕ Τμήματα περιβάλλοντος και υδροοικονομίας ΠΕ Τεχνικές υπηρεσίες δήμων

Ομάδες εμπλεκομένων	Εθνικό επίπεδο	Περιφερειακό επίπεδο	Τοπικό επίπεδο
	<ul style="list-style-type: none"> • Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, Τομέας ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΥΠΕΝ • Πράσινο Ταμείο, ΥΠΕΝ • Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη - Τομέας ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΥΜΕΠΠΕΡΑΑ), ΥΠΕΝ • Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιεία και Θάλασσα, ΥΠΑΑΤ • Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020, ΥΠΑΑΤ • Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ, ΥΠΟΙΑΝ • Γενική Διεύθυνση Χωρικού Σχεδιασμού, ΥΠΕΝ • Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος -Ελληνικής Ακτοφυλακής, Κλάδος Β - Ναυτιλίας - Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίου Περιβάλλοντος, Υπ. Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής • Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας, ΥΠΟΙΚ 	<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης ΠΕΠ Αυτοτελή Γραφεία Δημόσιας Περιουσίας (Κτηματικές Υπηρεσίες) ΥΠΟΙΚ • Εφορείες Αρχαιοτήτων, ΥΠΠΟΑ 	

Ομάδες εμπλεκομένων	Εθνικό επίπεδο	Περιφερειακό επίπεδο	Τοπικό επίπεδο
<p>Εμπλεκόμενα μέρη με οικονομικό ενδιαφέρον στις περιοχές Natura 2000</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) • Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) • Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας (ΕΛΕΤΑΕΝ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Γεωργικοί συνεταιρισμοί • Κτηνοτροφικοί συνεταιρισμοί • Αλιευτικοί συνεταιρισμοί • Μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί • Δασικοί συνεταιρισμοί-υλοτόμοι-δασεργάτες • Επιχειρήσεις λατομείων αδρανών υλικών, μεταλλεία • Δ/ση εκμετάλλευσης λιγνιτικών κέντρων Δυτικής Μακεδονίας, Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε. • Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε. • Επιχειρήσεις με ενδιαφέρον στην ανάπτυξη αιολικών πάρκων • Επιχειρήσεις με ενδιαφέρον στην ανάπτυξη μικρών υδροηλεκτρικών • Επιχειρήσεις με ενδιαφέρον στην ανάπτυξη φωτοβολταϊκών • Επιχειρήσεις παροχής καταλύματος και εστίασης • Επιχειρήσεις παροχής τουριστικών υπηρεσιών • Επιχειρήσεις δραστηριοτήτων υπαίθρου 	<ul style="list-style-type: none"> • Μεμονωμένοι γεωργοί, πτηνοτρόφοι, κτηνοτρόφοι, αλιείς, υδατοκαλλιεργητές, μελισσοκόμοι • Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων βελτιώσεων • Μεταποιητικές επιχειρήσεις: βιομηχανία, βιοτεχνία, εργαστήρια, αποθήκες κ.λπ. (π.χ. οινοποιεία, ελαιουργεία, τυροκομεία, σφαγεία, μεταποίηση αλιευμάτων, κ.α.)

Ομάδες εμπλεκομένων	Εθνικό επίπεδο	Περιφερειακό επίπεδο	Τοπικό επίπεδο
Λοιπά εμπλεκόμενα μέρη	<ul style="list-style-type: none"> • Επιστημονικοί φορείς • Εθνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις • Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) • Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΓΕΩΤΕΕ) • Εμπορικά επιμελητήρια 	<ul style="list-style-type: none"> • Κυνηγετικές ομοσπονδίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις • Κυνηγετικοί σύλλογοι • Ερασιτέχνες αλιείς • Ορειβατικοί σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στις περιοχές Natura 2000 • Πολιτιστικοί σύλλογοι τοπικών κοινοτήτων των περιοχών Natura 2000 • Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών

3.1.2 Καταγραφή αναγκών κατάρτισης

Προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους, καθώς και οι διατάξεις των σχεδίων διαχείρισης περιοχών του δικτύου Natura 2000 και των σχεδίων δράσης για τα είδη και τα ενδιαιτήματα, είναι απαραίτητο οι ενδιαφερόμενοι που συμμετέχουν, συμβάλλουν ή επηρεάζονται από την εφαρμογή τους, να κατανοούν τους στόχους όλων αυτών, και να συμμετέχουν στην επίτευξή τους.

Για τη διερεύνηση των αναγκών κατάρτισης των εμπλεκομένων, προστέθηκε μια επιπλέον δραστηριότητα στον σχεδιασμό των ομάδων εστίασης (Υπο-Δράση A.4.3), με την οποία καταγράφονται οι απόψεις των ίδιων των συμμετεχόντων ως προς τις ανάγκες τους (γνώση/πληροφορία/ εργαλεία κ.λπ.).

Η συζήτηση στις ομάδες εστίασης καθοδηγήθηκε από την ομάδα έργου μέσω των ερωτήσεων:

- «*Τι χρειάζομαι να μάθω ή να έχω, εγώ και η υπηρεσία μου, για να είμαι πιο αποτελεσματικός στην εφαρμογή των αρμοδιοτήτων μου σε σχέση με τις περιοχές Natura 2000;*» για την περίπτωση των υπηρεσιών/ αρχών, ή
- «*Τι χρειάζομαι να μάθω ή να έχω, εγώ και η ομάδα που ανήκω, για να συνεχίσω τη δραστηριότητά μου αποτελεσματικά μέσα σε μια περιοχή Natura 2000;*» για την περίπτωση των συμμετεχόντων από ομάδες τελικών χρηστών, ιδιωτικού τομέα, κοινωνίας πολιτών κ.λπ.

Η διατύπωση των ερωτήσεων ήταν σχεδιασμένη να είναι αρκετά γενική, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να εκφράσουν ελεύθερα οτιδήποτε αξιολογούν οι ίδιοι ως ανάγκη στο πλαίσιο της δουλειάς ή της δραστηριότητάς τους σε σχέση με τις περιοχές Natura 2000. Επιπλέον σε αυτή τη δραστηριότητα συζητήθηκε και ο τρόπος με τον οποίο θα επιθυμούσαν οι συμμετέχοντες να τους προσφερθούν οι γνώσεις, οι πληροφορίες, ή τα εργαλεία αυτά.

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ομάδες εστίασης αποδελτιώθηκαν ως κείμενο σε πίνακες και ομαδοποιήθηκαν, μέσω ποιοτικής ανάλυσης, ως προς την ανάγκη που εκφράζουν. Επιπλέον, τα επιμέρους θέματα που εξέφρασαν οι συμμετέχοντες αξιολογήθηκαν με βάση τη σχετικότητά τους ως προς τους στόχους της Δράσης C.5, και τη δυνατότητα ανταπόκρισης του έργου. Τα θέματα που αποτελούν ανάγκες κατάρτισης σχετικές με το έργο λαμβάνονται υπόψη για την επιλογή των θεματικών κύκλων και τον σχεδιασμό των δράσεων κατάρτισης.

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζονται τα σχήματα κωδικοποίησης των απαντήσεων που δόθηκαν από εκπροσώπους των υπηρεσιών/ αρχών (Πίνακας 3-3) και των ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών (Πίνακας 3-4). Η αρχική κωδικοποίηση των απαντήσεων κατέληξε σε κατηγορίες απαντήσεων, οι οποίες στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν σε θέματα.

Επιπλέον, στον πίνακα με την κωδικοποίηση προστέθηκε μια ακόμα στήλη, όπου περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνονται υπόψη και αντιμετωπίζονται ορισμένες από τις καταγεγραμμένες ανάγκες ενδυνάμωσης ικανοτήτων μέσα από τις διάφορες δράσεις του έργου LIFE-IP 4 NATURA. Είναι προφανές ότι η ανταπόκριση στις καταγεγραμμένες κατηγορίες αναγκών καλύπτεται κατά κύριο λόγο από ευρύτερες θεσμικές πρωτοβουλίες εκτός του πλαισίου του συγκεκριμένου έργου. Ωστόσο, η καταγραφή κατηγοριών και θεμάτων αναγκών είναι σημαντική,

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

ιδιαίτερα στο βαθμό που υπάρχει υψηλός βαθμός συσχέτισης ανάμεσα σε επιμέρους θέματα (για παράδειγμα μπορεί να υφίστανται εργαλεία ή προγράμματα κατάρτισης αλλά η αποτελεσματικότητα της άσκησης αρμοδιοτήτων να περιορίζεται από δομικά προβλήματα όπως η υποστελέχωση).

Πίνακας 3-3. Σχήμα κωδικοποίησης απαντήσεων των εκπροσώπων υπηρεσιών/ φορέων ως προς τις ανάγκες κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Αρχική κωδικοποίηση (17 κατηγορίες)	Θέματα (6)	Δράσεις LIFE-IP 4 NATURA
1. Στελέχωση υπηρεσιών & ΦΔΠΠ	1. Στελέχωση, χρηματοδότηση και μέσα	Κινητοποίηση συμπληρωματικών πόρων και διερεύνηση επιπλέον θεσμικών ενεργειών με εμπλοκή αρχών (Δράση F.2)
2. Χρηματοδότηση υπηρεσιών & ΦΔΠΠ		
3. Εξοπλισμός / Μέσα		
4. Ενημέρωση (γενικά)	2. Ενημέρωση	Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων επικοινωνίας, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 (Δράση E.1) Συμπληρωματικά και μέσω της Δράσης C.5
5. Προτάσεις για κοινά-στόχους κατάρτισης	3. Κατάρτιση	Δράσεις κατάρτισης (Δράση C.5)
6. Γενικά θέματα κατάρτισης		
7. Ειδικότερα θέματα κατάρτισης για περιοχές Natura		
8. Ειδικότερα θέματα κατάρτισης σχετικά με νομοθεσία – θεσμικό πλαίσιο		
9. Μέσα κατάρτισης		
10. Αρμοδιότητες	4. Βελτίωση θεσμικού πλαισίου και εφαρμογή νομοθεσίας	Εκπόνηση, θεσμοθέτηση, και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης (Δράσεις A.1, C.1) Πιλοτική εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης (Δράση C.2)
11. Σχέδια Διαχείρισης		
12. Νομοθεσία – θεσμικό πλαίσιο		
13. Εφαρμογή θεσμικού πλαισίου		
14. Δεδομένα	5. Πρόσβαση σε στοιχεία και εργαλεία	Δημιουργία ολοκληρωμένης γεωχωρικής βάσης δεδομένων του δικτύου NATURA 2000 σε εθνικό επίπεδο (Δράση A.2) Λογισμικό DSS (Δράση C.3) Συμπληρωματικά και μέσω της Δράσης C.5
15. Χάρτες		
16. Εργαλεία		
17. Συνεργασίες	6. Συνεργασίες	

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Παρατηρούμε ότι οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εκφράζουν ένα μεγάλο εύρος προβλημάτων, ελλείψεων, και δυσκολιών που αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Οι τρεις πρώτες κατηγορίες αναγκών αφορούν ελλείψεις στη στελέχωση των υπηρεσιών, στη χρηματοδότηση τους για να ασκήσουν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους, καθώς και σε κατάλληλο εξοπλισμό.

Η επόμενη κατηγορία αφορά την έλλειψη ενημέρωσης των εκπροσώπων υπηρεσιών. Σε αυτήν περιλαμβάνονται απαντήσεις όπου ζητείται καλύτερη ενημέρωση ως μια γενική απαίτηση και χωρίς να δίνονται περαιτέρω λεπτομέρειες για ειδική θεματολογία. Η υψηλή συχνότητα εμφάνισης αυτού του αιτήματος, φανερώνει ότι σε πολλές περιπτώσεις η επικοινωνία μεταξύ, αλλά και εντός, των υπηρεσιών διαφόρων επιπέδων της διοίκησης μπορεί να είναι ανεπαρκής ή ελλιπής.

Οι κατηγορίες 5 έως 9 ομαδοποιήθηκαν στο θέμα 3 που αφορά την κατάρτιση. Εδώ οι αναφορές που έγιναν από τους συμμετέχοντες σχετίζονται τόσο με προσδιορισμό θεμάτων όσο και με τον τρόπο υλοποίησης των σχετικών δράσεων κατάρτισης. Οι κατηγορίες 10 έως 13 περιλαμβάνουν απαντήσεις των συμμετεχόντων που ζητούν ή προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που αφορά στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στην καλύτερη εφαρμογή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου.

Στις κατηγορίες 14 έως 16 περιλαμβάνονται απαντήσεις που εκφράζουν ελλείψεις σε κατάλληλα, επικαιροποιημένα ή εύκολα προσβάσιμα δεδομένα, χάρτες και εργαλεία, τα οποία θα διευκόλυναν την άσκηση των καθηκόντων τους, είτε κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, είτε κατά τον έλεγχο δραστηριοτήτων. Η τελευταία κατηγορία (17) αφορά την ανάγκη για αποδοτικές και ουσιαστικές συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών τόσο σε οριζόντιο επίπεδο όσο και ιεραρχικά στα διάφορα επίπεδα της διοίκησης, αλλά και ανάμεσα σε διοίκηση και λοιπούς φορείς.

Ακολούθως, στον Πίνακα 3-4 της επόμενης σελίδας, παρουσιάζεται το σχήμα κωδικοποίησης και οι ανάγκες που εκφράστηκαν από τις ομάδες των χρηστών και κοινωνίας των πολιτών, καθώς και οι διάφορες δράσεις του έργου που αφορούν και στοχεύουν να εξυπηρετήσουν με κάποιον τρόπο τις ανάγκες αυτές. Οι απαντήσεις των ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών κωδικοποιήθηκαν σε 9 κατηγορίες. Παρατηρούμε ότι οι κατηγορίες απαντήσεων που δόθηκαν από τους συμμετέχοντες των ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών επικαλύπτονται σε ένα σημαντικό βαθμό με τις αντίστοιχες κατηγορίες αναγκών που εκφράστηκαν από τους εκπροσώπους των υπηρεσιών.

Αναλυτικότερα, και οι δύο ομάδες αναφέρουν ανάγκες που αφορούν τη γενική τους ενημέρωση, τη βελτίωση της εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου και της νομοθεσίας που αφορά τις ΠΠ, την πρόσβαση σε στοιχεία και εργαλεία, και τις συνεργασίες. Κυριότερη διαφορά είναι η αναφορά σε ανάγκες των υπηρεσιών που αφορούν τη στελέχωση, και τον εξοπλισμό για τη δουλειά τους, κάτι που δεν αναφέρεται από την ομάδα των χρηστών. Επιπλέον, τα προτεινόμενα θέματα κατάρτισης διαφέρουν μεταξύ των ομάδων, αφού αφορούν την ειδικότερη αρμοδιότητα ή δραστηριότητά τους σε σχέση με τις ΠΠ.

Όπως παρατηρούμε και στον Πίνακα 3-4, η πρώτη κατηγορία αποτελείται από απαντήσεις που τονίζουν την έλλειψη ενημέρωσης των ομάδων εμπλεκόμενων με οικονομικό ενδιαφέρον στις περιοχές Natura 2000, αλλά και των ομάδων της κοινωνίας των πολιτών. Οι κατηγορίες 2 έως και

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

5 περιλαμβάνουν τις απαντήσεις που αφορούν θεματικά αντικείμενα αλλά και προτάσεις για τον τρόπο υλοποίησης των σχετικών δράσεων κατάρτισης.

Στην κατηγορία 6 κωδικοποιούνται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων που ζητούν ή προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που αφορά στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, των ρυθμίσεων που αφορούν στην αδειοδότηση και τον έλεγχο δραστηριοτήτων, καθώς και καλύτερη εφαρμογή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου. Στις κατηγορίες 7 και 8 περιλαμβάνονται απαντήσεις που εκφράζουν ελλείψεις σε εύκολα προσβάσιμα δεδομένα και χάρτες, τα οποία θα διευκόλυναν την κατανόηση της χωρικής διάστασης των περιοχών Natura 2000, αλλά και των ρυθμίσεων που ισχύουν για τις δραστηριότητές τους στις προστατευόμενες περιοχές.

Η τελευταία κατηγορία απαντήσεων αφορά, και για αυτές τις κατηγορίες εμπλεκομένων, την ανάγκη για αποδοτικές και ουσιαστικές συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών ομάδων χρηστών, φορέων, και υπηρεσιών, αλλά και τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαμόρφωση και λήψη αποφάσεων για τα θέματα προστατευόμενων περιοχών που τους αφορούν.

Πίνακας 3-4. Σχήμα κωδικοποίησης απαντήσεων των εκπροσώπων ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών ως προς τις ανάγκες κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Αρχική κωδικοποίηση (9 κατηγορίες)	Θέματα (5)	LIFE-IP 4 NATURA
1. Ενημέρωση (γενικά)	1. Ενημέρωση	Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων επικοινωνίας, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 (Δράση E.1) Συμπληρωματικά και μέσω της Δράσης C.5
2. Ανάγκη κατάρτισης		
3. Γενικά θέματα κατάρτισης		
4. Ειδικότερα θέματα κατάρτισης για περιοχές Natura	2. Κατάρτιση	Δράσεις κατάρτισης (Δράση C.5)
5. Μέσα κατάρτισης		
6. Εφαρμογή θεσμικού πλαισίου	3. Βελτίωση εφαρμογής θεσμικού πλαισίου	Εκπόνηση, θεσμοθέτηση, και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης (Δράση C.1) Πιλοτική εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης (Δράση C.2)
7. Δεδομένα		
8. Χάρτες	4. Πρόσβαση σε στοιχεία και εργαλεία	Δημιουργία ολοκληρωμένης γεωχωρικής βάσης δεδομένων του δικτύου NATURA 2000 σε εθνικό επίπεδο (Δράση A.2) Λογισμικό ppGIS/webGIS (Δράση C.4) Συμπληρωματικά και μέσω της Δράσης C.5
9. Συνεργασίες - Συμμετοχή	5. Συνεργασίες - Συμμετοχή	Δράσεις ενημέρωσης για αξιοποίηση δυνατοτήτων συμμετοχής στη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 (Δράση C.5) Κινητοποίηση συμπληρωματικών χρηματοδοτικών πόρων (Δράση F.2)

3.2 Επιλογή θεματικών κύκλων κατάρτισης

3.2.1 Το εργαλείο του πίνακα logframe

Παράλληλα με την ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με τις ανάγκες κατάρτισης των ομάδων εμπλεκομένων, η ομάδα έργου ακολούθησε μια μεθοδολογία Λογικής Ανάλυσης Πλαισίου ή Λογικής Προσέγγισης (Logical Framework Analysis) για την ανάλυση του στόχου της Δράσης C.5 με σκοπό τη διαμόρφωση θεματικών κύκλων κατάρτισης. Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζεται συνοπτικά η χρησιμότητα και ο τρόπος εφαρμογής αυτής της μεθοδολογίας, καθώς και τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής σε πίνακα logframe.

Η Λογική Ανάλυση Πλαισίου (LFA) είναι μια αναλυτική διαδικασία για τη δόμηση και συστηματοποίηση της ανάλυσης ενός έργου ή μιας ιδέας προγράμματος. Η προσέγγιση της λογικής ανάλυσης πλαισίου παρέχει ένα σύνολο εργαλείων σχεδιασμού τα οποία, όταν εφαρμόζονται δημιουργικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση έργων. Η λογική ανάλυση πλαισίου παρέχει μια δομημένη, λογική προσέγγιση για τον καθορισμό προτεραιοτήτων και τον προσδιορισμό του επιδιωκόμενου σκοπού και των αποτελεσμάτων ενός έργου (WWF, 2005a).

Η διαδικασία της λογικής ανάλυσης πλαισίου επιτρέπει:

- να συμπεριληφθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη στην ανάλυση προβλημάτων και τον σχεδιασμό του έργου,
- να καθοριστούν συστηματικά και λογικά οι στόχοι του έργου και οι σχέσεις μέσου/σκοπού μεταξύ τους,
- να γίνει εμφανές ποιες παραδοχές εκτός του πεδίου εφαρμογής του σχεδίου ενδέχεται να επηρεάσουν την επιτυχία του, και
- να οριστούν δείκτες για να ελεγχθεί η επίτευξη των στόχων.

Ο πίνακας logframe είναι ένα συνοπτικό έγγραφο που περιγράφει τα βασικά χαρακτηριστικά που οδηγούν ένα έργο να επιτύχει τον στόχο του συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της διαδικασίας LFA (Bong, 2014). Σε σύγκριση με τα περισσότερα άλλα εργαλεία διαχείρισης έργων, ο πίνακας logframe έχει τη δυνατότητα να οργανώσει ένα σημαντικό αριθμό πληροφοριών με συνεκτικό και συνοπτικό τρόπο. Το logframe έχει το πλεονέκτημα ότι μπορεί να λαμβάνει υπόψη και να συμπεριλάβει τόσο τους σχεδιαστές του έργου όσο και αυτούς που θα το εφαρμόσουν και θα το αξιολογήσουν (Coleman, 1987). Μια μορφή του πίνακα logframe προτείνεται από τον Coleman (1987), όπως περιγράφεται στην εργασία του Middleton (2005).

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Συνοπτική περιγραφή	Αντικειμενικά επαληθεύσιμοι δείκτες	Μέσα επαλήθευσης	Σημαντικές παραδοχές
ΣΚΟΠΟΣ	Μέτρηση επίτευξης σκοπού	Πηγές πληροφοριών Μέθοδοι	Παραδοχές που επηρεάζουν τη σύνδεση στόχων-σκοπού
ΣΤΟΧΟΣ	Κατάσταση στο τέλος τους έργου	Πηγές πληροφοριών Μέθοδοι	Παραδοχές που επηρεάζουν τη σύνδεση αποτελεσμάτων-στόχων
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	Μεγέθη των αποτελεσμάτων Προγραμματισμένη ημερομηνία ολοκλήρωσης έργου	Πηγές πληροφοριών Μέθοδοι	Παραδοχές που επηρεάζουν τη σύνδεση εισροών-αποτελεσμάτων
ΕΙΣΡΟΕΣ	Φύση και επίπεδο απαραίτητων πόρων Κόστος Προβλεπόμενη ημερομηνία έναρξης	Πηγές πληροφοριών Μέθοδοι	Αρχικές παραδοχές σχετικά με το έργο

Πίνακας 3-5. Πίνακας logframe κατά Coleman

(μεταφρασμένο από Coleman, 1987)

Η συνοπτική περιγραφή (narrative summary) περιγράφει μια δραστηριότητα ή παρέμβαση. Επιτρέπει τον προσδιορισμό των «εισροών» (inputs) που οδηγούν σε ένα σύνολο «αποτελεσμάτων» (outputs), τα οποία θα πρέπει να επιτύχουν έναν «στόχο» (purpose) που είναι αναπόσπαστο για την επίτευξη του τελικού «σκοπού» (goals) ενός έργου (Coleman, 1987, σ. 252). Κάθε ένα από αυτά τα τέσσερα στάδια πρέπει να υποβληθεί σε συγκεκριμένο μέσο επαλήθευσης.

Οι «παραδοχές» (assumptions) είναι παράγοντες που υποθέτουμε ότι θα (ή θα πρέπει) να πραγματοποιηθούν ώστε η συνοπτική περιγραφή (narrative summary) να ακολουθήσει την πορεία της και να επιτευχθεί ο στόχος της. Οι δύο μεσαίες στήλες του πίνακα περιγράφουν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να μετρηθεί τι μπορεί να συμβεί καθώς και τι συμβαίνει στην πραγματικότητα. Οι «δείκτες» (objectively verifiable indicators) είναι τα μέσα με τα οποία επαληθεύεται εάν μια δραστηριότητα έχει πράγματι οδηγήσει σε «αποτέλεσμα» (output). Η στήλη «μέσα επαλήθευσης» (means of verification) περιγράφει την ακριβή μέθοδο με την οποία μπορεί να γίνει αυτή η επαλήθευση (Middleton, 2005).

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται σχηματικά η λογική συμπλήρωσης του πίνακα logframe ως προς τη σχέση μεταξύ της πρώτης στήλης (που περιγράφει τις εισροές, τα αποτελέσματα, τους στόχους και τον σκοπό), και της τελευταίας στήλης που περιγράφει τις υποθέσεις/ παραδοχές/ προκλήσεις.

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

	PROJECT SUMMARY	INDICATORS	MEANS OF VERIFICATION	RISKS / ASSUMPTIONS
Goal	10% increase in the number of Grades 5-6 primary students continuing on to high school within 3 years.	Percentage of Grades 5-6 primary students continuing on to high school.	Comparison of primary and high school enrolment records.	N/A
Outcome	Improve reading proficiency among children in Grades 5-6 by 20% within 3 years.	Reading proficiency among children in Grades 5-6	Six monthly reading proficiency tests using the national assessment tool.	Improved reading proficiency provides self confidence required to stay in school.
Outputs	500 Grade 5-6 students with low reading proficiency complete a reading summer camp	Number of students completing reading summer camp.	Summer camp attendance records.	Children apply what they learnt in the summer camp at school.
Activities	Run five summer reading camps, each with capacity for 100 Grades 5-6 students.	Number of summer camps run.	Summer camp records.	Parents of children with low reading proficiency are willing to send them to the camp.

Πίνακας 3-6. Λογική συμπλήρωσης του πίνακα logframe

(Πηγή: <http://www.tools4dev.org/resources/how-to-write-a-logical-framework-logframe/>)

Στην πρακτική του εφαρμογή, ο πίνακας logframe χρησιμοποιείται γνωρίζοντας ότι κάποια από τα στοιχεία του ενδέχεται να απαιτούν προσαρμογή κατά τη διάρκεια ενός έργου. Με άλλα λόγια, ένας πίνακας logframe γίνεται ένα "ζωντανό εργαλείο" για τη διαχείριση έργων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο στόχος και ο σκοπός του πίνακα logframe ποικίλλουν ελάχιστα με την πάροδο του χρόνου, παρόλο που οι εκροές, οι δραστηριότητες και οι εισροές μπορούν να αλλάξουν για να προσαρμοστούν στο μεταβαλλόμενο πλαίσιο. Νέοι δείκτες και μέσα επαλήθευσης μπορούν επίσης να προκύψουν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου. Ωστόσο, απαιτείται προσοχή στην προσαρμογή του. Ειδικότερα, οι προηγούμενες εκδόσεις του πίνακα logframe δεν πρέπει να απορρίπτονται, γιατί αποτελούν σημαντικό σημείο αναφοράς για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των έργων (Odom, 2001).

Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση επιτρέπει σε μια ομάδα έργου να προσδιορίσει εάν ένα έργο κινείται προς την κατεύθυνση που έχει προβλεφθεί κατά τη φάση σχεδιασμού, και να αναλάβει τις απαραίτητες ενέργειες όταν συμβεί κάτι απροσδόκητο ή όταν οι υποθέσεις αποδεικνύονται λανθασμένες (Middleton, 2005).

Σημειώνεται ότι στη σχετική βιβλιογραφία, ο πίνακας logframe εμφανίζεται με πολλές παραπλήσιες μορφές, χωρίς να αλλάζει ο στόχος και η βασική μεθοδολογία συμπλήρωσής του. Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζεται η μορφή του πίνακα logframe, όπως διαμορφώθηκε από την ομάδα έργου στο πλαίσιο της Δράσης C.5.

3.2.2 Σχεδιασμός των δράσεων κατάρτισης με πίνακα logframe

Ακολούθως, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της μεθοδολογίας LFA, όπως εφαρμόστηκε από την ομάδα έργου. Για την εφαρμογή της μεθόδου LFA διατηρήθηκαν οι δύο βασικές κατηγορίες εμπλεκομένων όπως και παραπάνω (στελέχη υπηρεσιών και χρήστες μαζί με ομάδες της κοινωνίας των πολιτών), και ο πίνακας logframe συμπληρώθηκε ξεχωριστά για κάθε μια από αυτές. Το όραμα (vision) του έργου είναι σταθερό και για τις δύο κατηγορίες εμπλεκομένων, ενώ ο σκοπός διαμορφώνεται ανάλογα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής παρουσιάζονται στους δύο πίνακες που ακολουθούν.

Πίνακας 3-7. Πίνακας logframe για τα στελέχη των υπηρεσιών

	Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
Όραμα (Vision)	Η επίτευξη ενός πιο αποτελεσματικού μοντέλου διατήρησης με την υποστήριξη και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των εμπλεκόμενων μερών			
Σκοπός (Goal)	Η σημαντική βελτίωση των ικανοτήτων, των γνώσεων, και της ευαισθητοποίησης των στελεχών των αρμοδίων υπηρεσιών ως προς την εφαρμογή των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πτηνά, τις ανάγκες και τις ευκαιρίες του δικτύου Natura 2000, με επίδωξη τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής εκπλήρωσης των καθηκόντων των αρμόδιων υπηρεσιών σχετικά με τη διαχείριση και προστασία των περιοχών του δικτύου Natura 2000.			
Στόχος (Outcome)	<p>Τα στελέχη των αρμόδιων υπηρεσιών που συμμετέχουν στην κατάρτιση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τη νομοθεσία (Ευρωπαϊκή & Εθνική) σχετικά με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, • γνωρίζουν τις αρμοδιότητές τους σχετικά με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, • ξέρουν να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα εργαλεία (λογισμικό DSS, ΣΔ, ΣΔρ) για την άσκηση των καθηκόντων τους σχετικά με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, και • οι υπηρεσίες με αρμοδιότητες διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο έχουν τις απαραίτητες γνώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Ποσοστό συμμετεχόντων που ανταποκρίνονται στους στόχους της κατάρτισης • Αριθμός επισκέψεων στο λογισμικό ppGIS/ webGIS • Ποσοστό συμμετεχόντων που διατηρούν νέες αντιλήψεις και χρησιμοποιούν νέες γνώσεις στη δουλειά τους μετά από 6-12 μήνες 	<ul style="list-style-type: none"> • Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης γνώσεων (online ή έντυπο) πριν και αμέσως μετά τη δράση κατάρτισης • Επανάληψη ερωτηματολογίου μετά από 6-12 μήνες • Δεδομένα από το λογισμικό ppGIS/ webGIS και DSS (επισκέψεις και πολύ σύντομη καταγραφή του 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσβαση σε κατάλληλο λογισμικό (GIS, DSS κ.λπ.) • Πρόσβαση σε κατάλληλα δεδομένα (χάρτες, χωρικά δεδομένα, αποτελέσματα monitoring) • Εγκατάσταση, επικαιροποίηση και συντήρηση του λογισμικού • Έγκαιρη θεσμοθέτηση και υλοποίηση ΣΔρ (Δράσεις Α.1 & C.1 LIFE-IP 4 NATURA)

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

	Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
	και εργαλεία ώστε να υποστηρίξουν την ενημέρωση και συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών.	<p><i>Ειδικά για υπηρεσίες:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός χρηστών DSS • Αριθμός ενεργών χρηστών DSS μετά από 6-12 μήνες • Αριθμός γνωμοδοτήσεων/ αποφάσεων κ.λπ. που ενσωματώνουν τη χρήση των λογισμικών 	σκοπού χρήσης στην είσοδο στο λογισμικό)	<ul style="list-style-type: none"> • Έγκαιρη θεσμοθέτηση σχεδίων διαχείρισης & προεδρικών διαταγμάτων • Έγκαιρη πιλοτική υλοποίηση ΣΔ (Δράση C.2) • Εφαρμογή των γνώσεων και χρήση εργαλείων από όλα τα επίπεδα των σχετικών υπηρεσιών • Εισαγωγή των θεματικών κύκλων και του υλικού στα προγράμματα κατάρτισης των δημοσίων υπαλλήλων • Οι υπηρεσίες διαθέτουν το απαραίτητο προσωπικό και τους πόρους • Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο διέπεται από σταθερότητα
Αποτέλεσμα (Output)	Συνολικά τουλάχιστον 300 στελέχη αρμοδίων υπηρεσιών θα συμμετάσχουν ενεργά μέσω τουλάχιστον 20 δράσεων κατάρτισης (π.χ. σεμινάρια, e-learning platform, ημερίδες, webinars κ.λπ.) που θα οργανωθούν κατά τα έτη 2020-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός συμμετεχόντων στα σεμινάρια • Αριθμός συμμετεχόντων στα webinars • Αριθμός συμμετεχόντων σε ημερίδες • Αριθμός εγγεγραμμένων χρηστών στην πλατφόρμα e-learning 	<ul style="list-style-type: none"> • Καταγραφή συμμετοχής στα σεμινάρια από την ομάδα έργου • Καταγραφή συμμετοχής στα webinars από την ομάδα έργου • Καταγραφή συμμετοχής στις ημερίδες από την ομάδα έργου 	<p>Το υλικό και οι δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • είναι χρήσιμα για τα κοινά-στόχους (ανταποκρίνονται σε χαρτογραφημένες ανάγκες και σχετίζονται με δραστηριότητα-ενδιαφέροντά τους) • είναι εύκολα προσβάσιμα • είναι εύκολα κατανοητά

	Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
		<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός επισκέψεων στην πλατφόρμα e-learning • Αριθμός downloads υλικού στην πλατφόρμα e-learning 	<ul style="list-style-type: none"> • Καταγραφή εγγεγραμμένων χρηστών μέσω της πλατφόρμας e-learning/ Google analytics • Καταγραφή επισκέψεων μέσω της πλατφόρμας e-learning/ Google analytics • Καταγραφή downloads υλικού μέσω της πλατφόρμας e-learning/ Google analytics 	<ul style="list-style-type: none"> • δίνουν «βήμα» στους συμμετέχοντες • εξειδικεύονται κατά περίπτωση για ειδικότερα κοινά-στόχους
Δράσεις (Activities)	<ul style="list-style-type: none"> • Υλικό/σεμινάριο για την εθνική νομοθεσία για τη φύση σχετικά με τις περιοχές Natura 2000 • Υλικό/σεμινάριο για το εργαλείο DSS που τους παρέχει πρόσβαση στην σχετική εθνική νομοθεσία, και τη δυνατότητα να αξιολογούν σωστά τις ΜΠΕ κ ΕΟΑ που λαμβάνουν • Υλικό/σεμινάριο για τα ισχύοντα μέτρα και έχουν στη διάθεσή τους τα εργαλεία και την κατάρτιση ώστε να ελέγχουν την εφαρμογή τους • Υλικό/σεμινάριο για τις αρμοδιότητές τους σε σχέση με τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 • Υλικό/σεμινάριο για τον ρόλο τους στην εφαρμογή και αξιολόγηση των Σχεδίων Διαχείρισης (ΣΔ) και των Σχεδίων Δράσης (ΣΔρ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός σεμιναρίων • Αριθμός ημερίδων • Αριθμός webinars • Αριθμός ενοτήτων κατάρτισης στην πλατφόρμα e-learning • Αριθμός εγχειριδίων, οδηγών, φυλλαδίων ή υλικού κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> • Καταγραφή αριθμού δράσεων κατάρτισης και παραγόμενου υλικού από την ομάδα έργου 	<ul style="list-style-type: none"> • Έγκαιρη ολοκλήρωση του λογισμικού DSS (Δράση C.3) • Έγκαιρη ολοκλήρωση του λογισμικού ppGIS/webGIS, (Δράση C.4) • Επιλογή των περιοχών πιλοτικής εφαρμογής των ΣΔ (Ιούνιος 2021) – για τα ειδικότερα θέματα κατάρτισης σε επιλεγμένες περιοχές ενδιαφέροντος • Συμμετοχή των επιλεγμένων εταιρών του έργου ως εισηγητές στις αντίστοιχες δράσεις κατάρτισης

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
<ul style="list-style-type: none"> • Υλικό/σεμινάριο για το θεσμικό πλαίσιο και καλές πρακτικές σε θέματα που άπτονται της διαχείρισης των περιοχών Natura 2000 • Υλικό/σεμινάριο για τη σημασία των σχεδίων παρακολούθησης και τις σχετικές υποχρεώσεις των υπηρεσιών τους • Υλικό/σεμινάριο για τα οφέλη και τους περιορισμούς των περιοχών Natura 2000 • Υλικό/σεμινάριο για τις διαδικασίες και τα εργαλεία διαβούλευσης και συμμετοχικών διαδικασιών και τις σχετικές υποχρεώσεις των υπηρεσιών τους • Σεμινάριο χρήσης ppGIS/ webGIS και χρήσης δεδομένων σε συνδυασμό με το λογισμικό για χρήση σε θέματα γνωμοδοτήσεων, ελέγχου, εφαρμογής <p>Συνοπτικά 2 θεματικοί κύκλοι (βλ. και αντίστοιχη ενότητα):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δίκτυο Natura 2000: Το θεσμικό πλαίσιο 2. Διαχείριση των περιοχών Natura 2000 <p>Οι θεματικοί κύκλοι θα υλοποιηθούν μέσω σεμιναρίων δια ζώσης σε κεντρικό, και περιφερειακό επίπεδο, webinars, e-learning platform, κ.λπ.</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετοχή ειδικών εισηγητών σε συγκεκριμένες δράσεις κατάρτισης • Συμμετοχή των εμπλεκομένων στις δράσεις κατάρτισης • Εγγραφή και χρήση της πλατφόρμας e-learning • Πλατφόρμα e-learning λειτουργική και φιλική προς τον χρήστη • Κατάλληλη προώθηση υλικού και δράσεων κατάρτισης

Η δεύτερη κατηγορία εμπλεκόμενων περιλαμβάνει τις ομάδες του παραγωγικού τομέα (αγρότες, κτηνοτρόφοι, αλιείς, μελισσοκόμοι, κ.α.) και τις ομάδες της κοινωνίας των πολιτών που αποτελούν κοινά-στόχους.

Πίνακας 3-8. Πίνακας logframe για χρήστες και κοινωνία των πολιτών

Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
Όραμα (Vision)			
Σκοπός (Goal)			
<p>Η επίτευξη ενός πιο αποτελεσματικού μοντέλου διατήρησης με την υποστήριξη και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των εμπλεκόμενων μερών</p> <p>Η σημαντική βελτίωση των ικανοτήτων, των γνώσεων, και της ευαισθητοποίησης των ομάδων εμπλεκόμενων ως προς την εφαρμογή των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πτηνά, τις ανάγκες και τις ευκαιρίες του δικτύου Natura 2000, με επιδίωξη τη διευκόλυνση αποτελεσματικής συνύπαρξης των χρηστών με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 διατηρώντας την ακεραιότητα του προστατευτού αντικειμένου</p> <p><i>*Ειδικά προσδιορισμένοι χρήστες σε επιλεγμένες περιοχές εφαρμόζουν πρακτικές που είναι συμβατές με τους σκοπούς της προστασίας (*υπό διερεύνηση - οριστικοποίηση κατά το σχεδιασμό της επόμενης φάσης της κατάρτισης και μετά από τη θεσμοθέτηση ΣΔ, ΣΔρ, ΠΔ)</i></p>			
Στόχος (Outcome)	<ul style="list-style-type: none"> Ποσοστό συμμετεχόντων που ανταποκρίνονται στους στόχους της κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης γνώσεων (online ή έντυπο) πριν και αμέσως μετά τη δράση κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> Έγκαιρη θεσμοθέτηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων (Δράσεις Α.1 & C.1 LIFE-IP 4 NATURA)

	Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
	<ul style="list-style-type: none"> καταλαβαίνουν τη σχέση της δραστηριότητάς τους με τις περιοχές Natura 2000 γνωρίζουν τους περιορισμούς και τα γενικότερα οφέλη των περιοχών Natura 2000, γνωρίζουν καλές πρακτικές και ευκαιρίες χρηματοδότησης για τις δραστηριότητές τους έχουν την κατάλληλη γνώση ώστε να αξιοποιήσουν τις πιθανές δυνατότητες συμμετοχής στη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 <p><i>*Επιλεγμένοι χρήστες σε συγκεκριμένες περιοχές:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> έρχονται σε επαφή με τους αρμόδιους φορείς για την υποστήριξη της εφαρμογής καλών πρακτικών εφαρμόζουν πιλοτικά καλές πρακτικές 	<ul style="list-style-type: none"> Ποσοστό συμμετεχόντων που διατηρούν νέες αντιλήψεις και χρησιμοποιούν νέες γνώσεις στη δουλειά τους μετά από 6-12 μήνες Αριθμός χρηστών που συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις σχετικές με περιοχές Natura 2000 Αριθμός χρηστών που αναζητήσαν πληροφορίες για τα οφέλη των περιοχών Natura 2000 σχετικά με τη δουλειά τους 	<ul style="list-style-type: none"> Επανάληψη ερωτηματολογίου μετά από 6-12 μήνες Στοιχεία από ΥΠΕΝ ή άλλες υπηρεσίες και φορείς που πραγματοποιούν διαβουλεύσεις Στοιχεία από ΥΠΑΑΤ ή άλλους διαχειριστές σχετικών χρηματοδοτήσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Έγκαιρη θεσμοθέτηση σχεδίων διαχείρισης & προεδρικών διαταγμάτων Θεσμικά εργαλεία (ιδιαίτερα για χρηματοδοτήσεις) που διασφαλίζουν κομβικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Εισαγωγή των θεματικών κύκλων και του υλικού σε προγράμματα κατάρτισης επαγγελματιών ομάδων
Αποτέλεσμα (Outputs)	<p>Συνολικά τουλάχιστον 700 χρήστες των περιοχών Natura 2000 και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών θα συμμετάσχουν ενεργά μέσω τουλάχιστον 50 δράσεων κατάρτισης (π.χ. σεμινάρια, e-learning platform, ημερίδες, webinars, υλικό κατάρτισης κ.λπ.) που θα οργανωθούν κατά τα έτη 2020-2025</p> <p><i>*Τουλάχιστον 1 επιλεγμένη ομάδα χρηστών θα συμμετάσχει ενεργά σε ειδικά σχεδιασμένες δράσεις κατάρτισης</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός συμμετεχόντων στα σεμινάρια Αριθμός συμμετεχόντων στα webinars Αριθμός συμμετεχόντων σε ημερίδες Αριθμός εγγεγραμμένων χρηστών στην πλατφόρμα e-learning Αριθμός επισκέψεων στην πλατφόρμα e-learning 	<ul style="list-style-type: none"> Καταγραφή συμμετοχής στα σεμινάρια από την ομάδα έργου Καταγραφή συμμετοχής στα webinars από την ομάδα έργου Καταγραφή συμμετοχής στις ημερίδες από την ομάδα έργου Καταγραφή εγγεγραμμένων χρηστών 	<p>Το υλικό και οι δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> είναι χρήσιμα για τα κοινά-στόχους (ανταποκρίνονται σε χαρτογραφημένες ανάγκες και σχετίζονται με δραστηριότητα-ενδιαφέροντά τους) είναι εύκολα προσβάσιμα είναι εύκολα κατανοητά δίνουν «βήμα» στους συμμετέχοντες

	Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
		<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός downloads υλικού στην πλατφόρμα e-learning 	<p>μέσω της πλατφόρμας e-learning/ Google analytics</p> <ul style="list-style-type: none"> Καταγραφή επισκέψεων μέσω της πλατφόρμας e-learning/ Google analytics Καταγραφή downloads υλικού μέσω της πλατφόρμας e-learning/ Google analytics 	<ul style="list-style-type: none"> εξειδικεύονται κατά περίπτωση για ειδικότερα κοινά-στόχους
Δράσεις (Activities)	<ul style="list-style-type: none"> Υλικό/σεμινάριο σχετικά με το δίκτυο Natura 2000 Υλικό/σεμινάριο για τις βασικές επιταγές του θεσμικού πλαισίου καθώς και τις αρμόδιες αρχές για τις περιοχές Natura 2000 Υλικό/σεμινάριο για τις βασικές πηγές πληροφόρησης για τις περιοχές Natura 2000 Υλικό/σεμινάριο για τις δραστηριότητες επιτρέπονται και τους περιορισμούς Υλικό/σεμινάριο για τις ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρουν οι περιοχές Natura 2000 (επιχειρηματικές ευκαιρίες, branding, πιστοποίηση, place marketing) Υλικό/σεμινάριο για τις καλές πρακτικές και τα κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία για τη δραστηριότητά τους Υλικό/σεμινάριο για τους τρόπους συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων (εκπροσώπηση, συμμετοχή σε διαβούλευση κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός σεμιναρίων κατάρτισης Αριθμός ημερίδων Αριθμός webinars Αριθμός ενοτήτων κατάρτισης στην πλατφόρμα e-learning Αριθμός εγχειριδίων, οδηγιών, φυλλαδίων ή υλικού κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> Πρόγραμμα δράσεων κατάρτισης και παραγόμενου υλικού από την ομάδα έργου 	<ul style="list-style-type: none"> Συμμετοχή των επιλεγμένων εταιρών του έργου ως εισηγητές στις αντίστοιχες δράσεις κατάρτισης Συμμετοχή ειδικών εισηγητών σε συγκεκριμένες δράσεις κατάρτισης Υποστήριξη από εκπροσώπους αρμόδιων αρχών και φορέων Επιλογή των περιοχών πιλοτικής εφαρμογής των ΣΔ (Ιούνιος 2021) – για τα ειδικότερα θέματα σε επιλεγμένες περιοχές ενδιαφέροντος

Εδώ ζούμε
Natura 2000

	Περιγραφή	Δείκτες	Μέσα αξιολόγησης	Προκλήσεις/ Παραδοχές
	<ul style="list-style-type: none"> Υλικά/ σεμινάρια εξειδικευμένα σε τοπικό επίπεδο για τις περιοχές πιλοτικής υλοποίησης των ΣΔ <p><i>*Ειδικό υλικό/ σεμινάρια/ workshops για επιλεγμένες ομάδες χρηστών σχετικά με καλές πρακτικές</i></p> <p>Συνοπτικά 3 θεματικοί κύκλοι (βλ. και αντίστοιχη ενότητα):</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Γνωριμία με τις περιοχές Natura 2000 4. Κοινωνικά και οικονομικά οφέλη από τις περιοχές Natura 2000 5. Διαχείριση περιοχών Natura 2000 και συμμετοχή <p>Οι θεματικοί κύκλοι θα υλοποιηθούν μέσω σεμιναρίων δια ζώσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, webinars, e-learning platform, κ.λπ.</p>			<ul style="list-style-type: none"> Συμμετοχή των εμπλεκόμενων στις δράσεις κατάρτισης Εγγραφή και χρήση της πλατφόρμας e-learning Πλατφόρμα e-learning λειτουργική και φιλική προς τον χρήστη Κατάλληλη προώθηση υλικού και δράσεων κατάρτισης

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

3.3 Ανάλυση θεματικών κύκλων σε ενότητες και θέματα

Μέσω της εφαρμογής των βημάτων μεθοδολογίας στις παραπάνω ενότητες (ανάλυση αναγκών κατάρτισης και LFA), επιλέχθηκαν οι θεματικοί κύκλοι κατάρτισης. Στους Πίνακες 3-7 και 3-8 οι κύκλοι αυτοί αναλύονται σε θεματικές ενότητες και ειδικότερα θέματα. Σημειώνεται ότι για την ανάλυση των θεματικών κύκλων σε ειδικότερα θέματα και την αντιστοίχιση με τα κοινά – στόχους λήφθηκαν υπόψη τόσο η ανάλυση των αναγκών κατάρτισης όσο και τα αποτελέσματα του LFA.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι θεματικές ενότητες και τα ενδεικτικά θέματα θα εξειδικευτούν περαιτέρω ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των κοινών-στόχων ανά περιοχή ενδιαφέροντος, και τον τρόπο υλοποίησης (μέσα) της κατάρτισης.

Για την ανάλυση αυτή διατηρήθηκαν οι δύο βασικές κατηγορίες εμπλεκομένων όπως και παραπάνω (υπηρεσίες και χρήστες), και ο πίνακας συμπληρώθηκε ξεχωριστά για κάθε μια.

Πίνακας 3-9. Θεματικές ενότητες και θέματα για τις υπηρεσίες με αρμοδιότητες σχετικές με τις περιοχές Natura 2000

Logframe	Συνδυασμός Logframe & ανάλυσης αναγκών κατάρτισης	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΘΕΜΑΤΑ
1. Δίκτυο Natura 2000: Το θεσμικό πλαίσιο	1.1 Γενική εισαγωγή στη νομοθεσία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι οδηγίες για τη φύση 2. Εθνική νομοθεσία <ol style="list-style-type: none"> a. Είδη και οικοτόποι/ κατάσταση διατήρησης b. Παρακολούθηση και υποχρεώσεις αναφορών c. Εισαγωγή σε εργαλεία και μέτρα διαχείρισης 2. Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας (ΠΔΠ) 3. Άλλες πολιτικές και σχέδια που επηρεάζουν τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000
	1.2 Περιβαλλοντική αδειοδότηση	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διαθέσιμα δεδομένα/ Διαθέσιμα εργαλεία υποβοήθησης της αδειοδότησης 2. Σύστημα υποστήριξης λήψης αποφάσεων για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων (DSS) 3. Ειδικά θέματα για ΜΠΕ & ΕΟΑ 4. Νέο πλαίσιο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
2. Διαχείριση των περιοχών Natura 2000	2.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ: <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός • Υλοποίηση 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η λογική των ΠΠ: Τι προστατεύεται και πώς προχωράμε, τα θεσμικά & χρηματοδοτικά εργαλεία 2. Βελτιστοποίηση χρηματοδοτικών κ.λπ. μέτρων και εργαλείων με αντικείμενο τις παραγωγικές δραστηριότητες σε ΠΠ <ol style="list-style-type: none"> 1. Αρμόδιες αρχές και ζητήματα συντονισμού 2. Σύγκρουση ειδών με ανθρώπινες δραστηριότητες 3. Φύλαξη – επιτήρηση εφαρμογής των μέτρων προστασίας 4. Αντιμετώπιση περιβαλλοντικού εγκλήματος 5. Καλές πρακτικές: Εργαλεία και πρακτικές ορθής/καινοτόμου διαχείρισης από Ελλάδα & εξωτερικό

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

Logframe			Συνδυασμός Logframe & ανάλυσης αναγκών κατάρτισης	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΘΕΜΑΤΑ		
	2.2 Παρακολούθηση* <i>*Ειδική ενότητα που αφορά ΦΔ και επιλεγμένες υπηρεσίες. Απαιτείται διερεύνηση σκοπιμότητας, ειδικών αναγκών και συνεργειών με ΣΔ/ ΣΔρ</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σχέδιο παρακολούθησης 2. Δείκτες παρακολούθησης 3. Πρωτόκολλα παρακολούθησης 4. Υποχρεώσεις & διαδικασίες αναφορών 5. Αναπροσαρμογή σχεδιασμού (π.χ. ΣΔ/ μέτρων διαχείρισης) βάσει αποτελεσμάτων 6. Συμμετοχή στην παρακολούθηση (citizen science) 		
	2.3 Ενημέρωση και συμμετοχή	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κοινωνικές & οικονομικές διαστάσεις των ΠΠ (οφέλη & περιορισμοί) 2. Υποχρέωση για πρόσβαση στην πληροφόρηση/ διαβούλευση 3. Αρμόδιοι φορείς και διαδικασίες συμμετοχής 4. Συμπερίληψη απόψεων εμπλεκόμενων μερών στο σχεδιασμό και την αναθεώρηση της διαχείρισης 5. Χαρτογράφηση εμπλεκόμενων μερών 6. Εργαλεία διαβούλευσης 		

Πίνακας 3-10. Θεματικές ενότητες και θέματα για εμπλεκόμενους οικονομικό ενδιαφέρον στις περιοχές Natura 2000, και για λοιπά εμπλεκόμενα μέρη

Logframe			Συνδυασμός Logframe & ανάλυσης αναγκών κατάρτισης	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΘΕΜΑΤΑ		
3. Γνωριμία με τις περιοχές Natura 2000	3.1 Η ανάγκη για προστασία της φύσης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η φυσική μας κληρονομιά 2. Γιατί υπάρχουν και τι είναι οι ΠΠ (διάφοροι τύποι περιοχών) & γιατί υπάρχουν στην Ελλάδα 		
	3.2 Το θεσμικό πλαίσιο	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τα βασικά της νομοθεσίας 2. Αρμόδιες αρχές και φορείς 3. Σχέδια διαχείρισης 4. Ζώνες χρήσεων γης 		
	3.3 Πληροφόρηση	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γενικές πηγές ενημέρωσης 2. Ενημέρωση για τις περιοχές Natura 2000 		
4. Πώς με αφορούν οι	4.1 Τι ισχύει σε μια περιοχή Natura 2000;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παραγωγικές δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000 2. Μέτρα διαχείρισης και περιορισμοί 		

Logframe			Συνδυασμός Logframe & ανάλυσης αναγκών κατάρτισης	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΘΕΜΑΤΑ		
περιοχές Natura 2000	4.2 Ευκαιρίες και καλές πρακτικές – ο δικός σου ρόλος	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δυνατότητες συμμετοχής στη διαβούλευση 2. Συνύπαρξη – μείωση των συγκρούσεων ανάμεσα σε άγρια φύση και άνθρωπο 3. Παραδείγματα συμμετοχής των χρηστών στη διαχείριση 		
5. Τα οφέλη των περιοχών Natura 2000	5.1 Κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για όλους	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η υπεραξία των περιοχών Natura 2000 (τοπική ταυτότητα, εξωτερικότητες, δημιουργία θέσεων εργασίας κ.λπ.) 2. Οικοσυστημικές υπηρεσίες 		
	5.2 Παραγωγικές δραστηριότητες και καλές πρακτικές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Branding και πιστοποίηση προϊόντων & υπηρεσιών 2. Ευκαιρίες και καλές πρακτικές για τον πρωτογενή τομέα 3. Ευκαιρίες και καλές πρακτικές για τον τομέα παροχής υπηρεσιών 		
	5.3 Ευκαιρίες χρηματοδότησης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Χρηματοδοτικά εργαλεία 2. Αρμόδιοι φορείς 		

3.4 Αντιστοίχιση θεμάτων κατάρτισης με τα εμπλεκόμενα μέρη

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο του σχεδιασμού της δράσης C.5 οι θεματικές ενότητες αντιστοιχούνται με τα κοινά-στόχους. Για την αντιστοίχιση αυτή λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των διαφόρων ομάδων εμπλεκομένων, όπως οι διαφορετικές αρμοδιότητες, δραστηριότητες, ενδιαφέροντα, γεωγραφική θέση, σχέση με τις προστατευόμενες περιοχές, αλλά και υφιστάμενος ή πιθανός ρόλος στη διαχείριση των περιοχών Natura 2000.

Η αντιστοίχιση αυτή παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες, που θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο σχεδιασμού του περιεχομένου και της υλοποίησης του προγράμματος κατάρτισης της Δράσης C.5

Πίνακας 3-11. Αντιστοίχιση υπηρεσιών με θεματικές ενότητες

Αρχές/ δημόσιες υπηρεσίες με αρμοδιότητες στις περιοχές Natura 2000	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	1. Δίκτυο Natura 2000: Το θεσμικό πλαίσιο		2. Διαχείριση των περιοχών Natura 2000		
		1.1 Γενική εισαγωγή στη νομοθεσία	1.2 Περιβαλλοντική αδειοδότηση	2.1 Διαχείριση: Σχεδιασμός & Υλοποίηση	2.2 Παρακολούθηση	2.3 Ενημέρωση και συμμετοχή
Κατηγορίες εμπλεκόμενων μερών	Εμπλεκόμενα μέρη					
Αρχές με αρμοδιότητες διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος	Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΥΠΕΝ	✓	✓	✓	✓	✓
	Δασαρχεία & διευθύνσεις δασών ΑΠΔ	✓	✓	✓	✓	✓
	Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών	✓	✓	✓	✓	✓
Αρχές με αρμοδιότητες διαχείρισης φυσικών πόρων	Γενική Διεύθυνση Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ	✓		✓		✓
	Γενική Διεύθυνση Ορυκτών Πρώτων Υλών, ΥΠΕΝ	✓		✓		✓
	Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, ΥΠΕΝ	✓		✓		✓
	Ειδική Γραμματεία Υδάτων, ΥΠΕΝ	✓		✓		✓
	Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Κλιματικής Αλλαγής, Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, ΥΠΑΑΤ	✓	✓	✓		✓
	Διεύθυνση Αλιευτικής Πολιτικής κ Αξιοποίησης Προϊόντων Αλιευτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ	✓		✓		✓

Αρχές/ δημόσιες υπηρεσίες με αρμοδιότητες στις περιοχές Natura 2000	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	1. Δίκτυο Natura 2000: Το θεσμικό πλαίσιο		2. Διαχείριση των περιοχών Natura 2000		
	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	1.1 Γενική εισαγωγή στη νομοθεσία	1.2 Περιβαλλοντική αδειοδότηση	2.1 Διαχείριση: Σχεδιασμός & Υλοποίηση	2.2 Παρακολούθηση	2.3 Ενημέρωση και συμμετοχή
Κατηγορίες εμπλεκόμενων μερών	Εμπλεκόμενα μέρη					
	Διεύθυνση Αλιείας και Διαχείρισης Αλιευτικών Πόρων, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ	✓		✓		✓
	Διεύθυνση Υδατοκαλλιεργειών, Γενική Διεύθυνση Αλιείας, ΥΠΑΑΤ	✓		✓		✓
	Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας, ΥΠΑΑΤ	✓		✓		✓
	Διευθύνσεις υδάτων ΑΠΔ	✓	✓	✓	✓	✓
	Διευθύνσεις αγροτικής οικονομίας και κτηνιατρικής ΠΕ	✓	✓	✓		✓
Αρχές με αρμοδιότητες αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων και περιβαλλοντικού ελέγχου	Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔιΠΑ), Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΥΠΕΝ	✓				
	Ειδική Γραμματεία Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών, ΥΠΕΝ	✓	✓			
	Διευθύνσεις περιβάλλοντος και χωρικού σχεδιασμού ΑΠΔ	✓	✓		✓	
	Διευθύνσεις αγροτικών υποθέσεων ΑΠΔ	✓	✓			
	Διευθύνσεις τεχνικού ελέγχου ΑΠΔ	✓	✓			
	Διευθύνσεις περιβάλλοντος & χωρικού σχεδιασμού περιφερειών	✓	✓			
	Διευθύνσεις ανάπτυξης ΠΕ	✓	✓			

Αρχές/ δημόσιες υπηρεσίες με αρμοδιότητες στις περιοχές Natura 2000	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	1. Δίκτυο Natura 2000: Το θεσμικό πλαίσιο		2. Διαχείριση των περιοχών Natura 2000		
	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	1.1 Γενική εισαγωγή στη νομοθεσία	1.2 Περιβαλλοντική αδειοδότηση	2.1 Διαχείριση: Σχεδιασμός & Υλοποίηση	2.2 Παρακολούθηση	2.3 Ενημέρωση και συμμετοχή
Κατηγορίες εμπλεκόμενων μερών	Εμπλεκόμενα μέρη					
	Διευθύνσεις τεχνικών έργων ΠΕ	✓	✓			
	Τμήματα περιβάλλοντος και υδροοικονομίας ΠΕ	✓	✓			
	Τεχνικές υπηρεσίες δήμων	✓	✓			
Αρχές με αρμοδιότητες φύλαξης στις περιοχές Natura 2000	Λιμενικές αρχές	✓		✓		
	Αστυνομικές διευθύνσεις	✓		✓		
	Πυροσβεστικές διευθύνσεις	✓		✓		
Αρχές με αρμοδιότητες διαχείρισης χρηματοδοτήσεων	Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, Τομέας ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΥΠΕΝ			✓		
	Πράσινο Ταμείο, ΥΠΕΝ			✓		
	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη - Τομέας ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΥΜΕΠΠΕΡΑΑ), ΥΠΕΝ			✓		
	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιεία και Θάλασσα, ΥΠΑΑΤ			✓		
	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020, ΥΠΑΑΤ			✓		

Αρχές/ δημόσιες υπηρεσίες με αρμοδιότητες στις περιοχές Natura 2000	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	1. Δίκτυο Natura 2000: Το θεσμικό πλαίσιο		2. Διαχείριση των περιοχών Natura 2000		
	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	1.1 Γενική εισαγωγή στη νομοθεσία	1.2 Περιβαλλοντική αδειοδότηση	2.1 Διαχείριση: Σχεδιασμός & Υλοποίηση	2.2 Παρακολούθηση	2.3 Ενημέρωση και συμμετοχή
Κατηγορίες εμπλεκόμενων μερών	Εμπλεκόμενα μέρη					
	Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ, ΥΠΟΙΑΝ			✓		
	Ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης ΠΕΠ			✓		
Λοιπές Αρχές	Γενική Διεύθυνση Χωρικού Σχεδιασμού, ΥΠΕΝ	✓	✓			
	Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος -Ελληνικής Ακτοφυλακής, Κλάδος Β - Ναυτιλίας - Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίου Περιβάλλοντος, Υπ. Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	✓				
	Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας, ΥΠΟΙΚ	✓				
	Αυτοτελή Γραφεία Δημόσιας Περιουσίας (Κτηματικές Υπηρεσίες) ΥΠΟΙΚ	✓				
	Εφορείες Αρχαιοτήτων, ΥΠΠΟΑ	✓				

Στην συνέχεια παρουσιάζεται ο αντίστοιχος πίνακας για ομάδες εμπλεκόμενων με οικονομικό ενδιαφέρον και ομάδες της κοινωνίας των πολιτών. Σημειώνεται ότι λαμβάνονται υπόψη επιλεγμένες ομάδες της κοινωνίας των πολιτών που αναμένεται να έχουν υψηλό ενδιαφέρον ή πιθανά ενεργό ρόλο σε περιοχές Natura 2000.

Πίνακας 3-12. Αντιστοίχιση ομάδων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών με θεματικές ενότητες

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	3. Γνωριμία με τις περιοχές Natura 2000			4. Πως με αφορούν οι περιοχές Natura 2000		5. Τα οφέλη των περιοχών Natura 2000		
	3.1 Η ανάγκη για προστασία της φύσης	3.2 Το θεσμικό πλαίσιο	3.3 Πληροφόρηση	4.1 Τι ισχύει σε μια περιοχή Natura 2000;	4.2 Ευκαιρίες και καλές πρακτικές	5.1 Κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για όλους	5.2 Παραγωγικές δραστηριότητες και καλές πρακτικές	5.3 Ευκαιρίες χρηματοδότησης
Εμπλεκόμενα μέρη								
Ομάδες με οικονομικό ενδιαφέρον								
Γεωργικοί συνεταιρισμοί	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κτηνοτροφικοί συνεταιρισμοί	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Αλιευτικοί συνεταιρισμοί	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μεμονωμένοι γεωργοί, πτηνοτρόφοι, κτηνοτρόφοι, αλιείς, υδατοκαλλιεργητές, μελισσοκόμοι	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	3. Γνωριμία με τις περιοχές Natura 2000			4. Πως με αφορούν οι περιοχές Natura 2000		5. Τα οφέλη των περιοχών Natura 2000		
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	3.1 Η ανάγκη για προστασία της φύσης	3.2 Το θεσμικό πλαίσιο	3.3 Πληροφόρηση	4.1 Τι ισχύει σε μια περιοχή Natura 2000;	4.2 Ευκαιρίες και καλές πρακτικές	5.1 Κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για όλους	5.2 Παραγωγικές δραστηριότητες και καλές πρακτικές	5.3 Ευκαιρίες χρηματοδότησης
Εμπλεκόμενα μέρη								
Δασικοί συνεταιρισμοί-υλοτόμοι-δασεργάτες	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων βελτιώσεων	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μεταποιητικές επιχειρήσεις: βιομηχανία, βιοτεχνία, εργαστήρια, αποθήκες κ.λπ.	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Επιχειρήσεις παροχής καταλύματος και εστίασης	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Επιχειρήσεις παροχής τουριστικών υπηρεσιών	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Επιχειρήσεις δραστηριοτήτων υπαίθρου	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
κοινωνία των πολιτών								
Τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις	✓	✓	✓		✓	✓		

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	3. Γνωριμία με τις περιοχές Natura 2000			4. Πως με αφορούν οι περιοχές Natura 2000		5. Τα οφέλη των περιοχών Natura 2000		
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	3.1 Η ανάγκη για προστασία της φύσης	3.2 Το θεσμικό πλαίσιο	3.3 Πληροφόρηση	4.1 Τι ισχύει σε μια περιοχή Natura 2000;	4.2 Ευκαιρίες και καλές πρακτικές	5.1 Κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για όλους	5.2 Παραγωγικές δραστηριότητες και καλές πρακτικές	5.3 Ευκαιρίες χρηματοδότησης
Εμπλεκόμενα μέρη								
Ορειβατικοί σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στις περιοχές Natura 2000	✓	✓	✓		✓	✓		
Πολιτιστικοί σύλλογοι τοπικών κοινοτήτων των περιοχών Natura 2000	✓	✓	✓		✓	✓		
Κυνηγετικοί σύλλογοι, κυνηγετικές ομοσπονδίες	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Ερασιτέχνες αλιείς	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

3.5 Βασικές αρχές και γενικό πλάνο υλοποίησης

3.5.1 Βασικές αρχές σχεδιασμού των δράσεων κατάρτισης

Το πρόγραμμα κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων επικεντρώνεται στους κύρια εμπλεκόμενους και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ενίσχυση της εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα, όπως προβλέπεται από τα μέτρα του Πλαισίου Δράσης Προτεραιοτήτων 2014-2020 για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 της Ελλάδας. Το πρόγραμμα σχεδιάζεται έτσι ώστε να βασίζεται στις αξίες και τις θέσεις των ενδιαφερομένων και να ανταποκρίνεται στις ανησυχίες ή/ και στις παρανοήσεις τους, αυξάνοντας ταυτόχρονα το επίπεδο εμπειρογνομοσύνης και γνώσης και προσφέροντας πρόσθετες πληροφορίες.

Ο σχεδιασμός των δράσεων κατάρτισης θα περιλαμβάνει την προσαρμογή κάθε επιλεγμένου θέματος στις ανάγκες των διαφόρων επιπέδων γεωγραφικής κλίμακας (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό), καθώς και των διαφόρων κατηγοριών εμπλεκόμενων μερών (υπηρεσίες, χρήστες, κοινωνία των πολιτών). Αναμένεται ότι ενώ ορισμένα θέματα του υλικού θα είναι κοινά για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. τι είναι το δίκτυο Natura 2000), άλλα μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τις τοπικές και / ή περιφερειακές ανάγκες, αλλά και ανάλογα με τις ειδικότερες ανάγκες των επιλεγμένων κοινών-στόχων.

Επιπλέον, κατά το σχεδιασμό των δράσεων κατάρτισης θα εξεταστούν και θα επιλεγούν τα πλέον κατάλληλα μέσα για την προσέγγιση των εμπλεκόμενων μερών. Ορισμένα θέματα/ θεματικές ενότητες θα είναι διαθέσιμα μέσω ηλεκτρονικών μέσων, ενώ άλλα θα παρουσιαστούν κυρίως μέσω συναντήσεων και διαδραστικών σεμιναρίων. Μία βασική επιδίωξη είναι να μην περιοριστεί η εκπαίδευση στις ημέρες της συμβατικής (face-to-face) διαδικασίας αλλά όλα τα εκπαιδευτικά εργαλεία να είναι προσβάσιμα και για μελλοντική χρήση.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου προβλέπεται η ανάπτυξη πλατφόρμας e-learning, η οποία θα υποστηρίξει τη διαδικασία της μάθησης, προσφέροντας πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό και σε μία βιβλιοθήκη με χρήσιμες πηγές πληροφοριών. Επιπλέον, η πλατφόρμα θα δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους χρήστες να επιλέγουν το προσωπικό τους εκπαιδευτικό χρονικό πλαίσιο και να «πλοηγούνται» ανάλογα στο εκπαιδευτικό υλικό. Ακόμα, προβλέπεται ότι ορισμένα σεμινάρια θα βιντεοσκοπούνται και θα είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα, η οποία επίσης θα επιτρέπει την επικοινωνία ανάμεσα σε συνεκπαιδευμένους ή με τους εκπαιδευτές. Η επιλογή των εκπαιδευτικών μεθόδων και τεχνικών θα πραγματοποιηθεί με γνώμονα τον βιωματικό και συμμετοχικό τους χαρακτήρα, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στοχευμένα τόσο τις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, όσο και τις ιδιαιτερότητες του αντικειμένου εκπαίδευσης.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική βιβλιογραφία, την εμπειρία του WWF Ελλάς, αλλά και τα πορίσματα της διημερίδας δικτύωσης έργων LIFE Φύση (Πράσινο Ταμείο, 23-24/10/2019), οι δράσεις κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων θα σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι: περιεκτικές, κατανοητές, προσαρμοσμένες στο κοινό – στόχο, βασισμένες σε υπάρχουσες ικανότητες και εστιασμένες στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, έγκαιρες και σύγχρονες με τις εξελίξεις των αντίστοιχων θεμάτων, βασισμένες στην αξιολόγηση των υφιστάμενων ικανοτήτων και των

αναγκών, σχετικές και σύμφωνες με το γενικότερο πλαίσιο της πολιτικής και της εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση στην Ελλάδα.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα της εκπαίδευσης που προσφέρει το συγκεκριμένο πρόγραμμα, η ομάδα έργου του WWF Ελλάς θα συνεργάζεται στην υλοποίησή του με ειδικούς εισηγητές για τα διάφορα αντικείμενα και θέματα που θα καλυφθούν. Οι εισηγητές που θα επιλεγθούν θα περιλαμβάνουν κατάλληλους εκπροσώπους από τους εταίρους του έργου αλλά και εξωτερικούς ειδικούς επιστήμονες με εμπειρία σε επιμέρους αντικείμενα.

Με στόχο τη διευκόλυνση της συμμετοχής των εμπλεκόμενων, θα ληφθούν υπόψη οι χρονικοί περιορισμοί που θέτουν οι επαγγελματικές τους υποχρεώσεις. Έτσι λοιπόν, οι δράσεις κατάρτισης για τους εκπροσώπους αρχών και υπηρεσιών θα υλοποιηθούν κυρίως κατά τις εργάσιμες για αυτούς ώρες. Αντίθετα, για τους εκπροσώπους χρηστών θα ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες του προγράμματος εργασίας τους και θα επιλεγθούν οι κατάλληλες ώρες/ μέρες/ ή ακόμα και εποχές, όπου οι υποχρεώσεις και ο φόρτος εργασίας τους είναι σε χαμηλά επίπεδα.

Πέρα από χρονικούς περιορισμούς, η ομάδα έργου θα λάβει επίσης υπόψη και γεωγραφικούς περιορισμούς για τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων στις δράσεις του έργου. Έτσι, οι δράσεις που θα υλοποιηθούν μέσω συναντήσεων και διαδραστικών σεμιναρίων, θα πραγματοποιούνται σε μέρος εύκολα προσβάσιμο από τους συμμετέχοντες. Επιπλέον θα ληφθεί υπόψη και η σχέση ή σύνδεση των συμμετεχόντων με το εκάστοτε μέρος, με στόχο οι δράσεις κατάρτισης να παρέχονται σε ένα πλαίσιο οικειότητας και άνεσης, κατά το δυνατόν. Επιπλέον, όπου αυτό είναι εφικτό, θα λαμβάνεται μέριμνα ώστε να συμπεριλαμβάνονται στη διοργάνωση των δράσεων και οι επίσημες δομές των αντίστοιχων ομάδων εμπλεκόμενων, ώστε να προάγουμε την αίσθηση της συμμετοχής αλλά και την πρακτική εμπλοκή τους στις δράσεις του έργου.

Με στόχο την αύξηση της συμμετοχής, οι δράσεις του έργου θα γίνουν γνωστές στους εμπλεκόμενους μέσω κατάλληλων μεθόδων και καναλιών επικοινωνίας, αλλά και σε κατάλληλο χρόνο. Για τη γνωστοποίηση των δράσεων σε όσο το δυνατόν περισσότερους ενδιαφερόμενους, από την κατηγορία των υπηρεσιών, θα χρησιμοποιηθούν τα επίσημα κανάλια επικοινωνίας, και θα ληφθεί υπόψη η ιεραρχία των στελεχών κάθε υπηρεσίας ή φορέα. Για την περίπτωση των εκπροσώπων χρηστών και κοινωνίας των πολιτών, θα ληφθούν και πάλι υπόψη οι επίσημες δομές και fora επικοινωνίας (συνεταιρισμοί, ενώσεις, σύλλογοι κ.λπ.). Επίσης, είναι εξαιρετικά χρήσιμη η επικοινωνία της ομάδας έργου με εκπροσώπους όλων των εμπλεκόμενων μερών κατά τη Δράση A.4, μέσα από την οποία έχει εδραιωθεί μια σχέση με έναν σημαντικό αριθμό φορέων αλλά και μεμονωμένων εκπροσώπων των ομάδων εμπλεκόμενων.

Επιπλέον, όλα τα υλικά που θα παραχθούν στο πλαίσιο της Δράσης C.5, θα είναι δημόσια διαθέσιμα για οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο, γεγονός που σημαίνει ότι ο αντίκτυπος της δράσης θα υπερβαίνει κατά πολύ τις τέσσερις διοικητικές ενότητες-εταίρους και τους συγκεκριμένους τόπους στους οποίους θα υλοποιηθούν εργαστήρια κατάρτισης.

3.5.2 Γενικό πλάνο υλοποίησης

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζεται το γενικό πλάνο υλοποίησης της Δράσης C.5. Τα έτη 2019 και 2020 παρουσιάζονται με μεγαλύτερη ανάλυση (ανά μήνα), ενώ τα έτη 2021 έως και 2025 λίγο πιο συνοπτικά με ανάλυση τριμήνου. Σημειώνεται ότι η επικαιροποίηση του υλικού αλλά και η βιβλιογραφική έρευνα για επιπλέον χρήσιμο υλικό θα επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο, ώστε η βιβλιογραφική βάση δεδομένων να διατηρείται ενημερωμένη αλλά και να καλύπτονται ανάγκες παραγωγής νέου υλικού κατά τη διάρκεια των κύκλων κατάρτισης. Η συλλογή και προετοιμασία του υλικού σημειώνεται με **γαλάζιο** χρώμα στο ακόλουθο διάγραμμα και εξακολουθεί να λαμβάνει χώρα σε επιλεγμένες περιόδους κάθε έτους έως και το 2025.

Ως προς την υλοποίηση των δράσεων κατάρτισης, αναμένεται να οργανωθούν κατ' ελάχιστο 3 κύκλοι κατάρτισης σε εθνικό επίπεδο, 3 κύκλοι σε κάθε μία από τις 4 διοικητικές ενότητες που συμμετέχουν ως εταίροι στο έργο, και 4 κύκλοι κατάρτισης σε έναν αριθμό επιλεγμένων περιοχών Natura 2000. Ως περιοχές ενδιαφέροντος θα επιλεγθούν οι περιοχές όπου θα εφαρμοστούν πιλοτικά τα Σχέδια Διαχείρισης. Με **κίτρινο**, **πράσινο** και **ροζ** χρώμα παρουσιάζονται στο διάγραμμα οι κύκλοι κατάρτισης σε διαφορετικά επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό αντίστοιχα). Η υλοποίηση των δράσεων κατάρτισης θα ξεκινήσει τον Μάιο του 2020 με δράσεις σε ομάδες εμπλεκομένων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Για τους εμπλεκομένους εθνικού επιπέδου οι δράσεις κατάρτισης θα πραγματοποιηθούν πιθανότατα στην Αθήνα ενώ για το περιφερειακό και το τοπικό επίπεδο θα γίνουν ξεχωριστά και στις 4 διοικητικές ενότητες που συμμετέχουν στο έργο.

Διαγράμματα Gantt για τη Δράση C.5

Sub-actions	2018		2019												2020												
	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D ⁹	
C.5.1. Collection of material		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X							X	X	X				
C.5.2. Selection of thematic cycles			X	X	X	X	X	X	X	X																	
C.5.3. Design and preparation of capacity building cycles			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X															
C.5.3. Report on capacity building cycles													X														
C.5.3. Preparation of e-learning platform			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X								
C.5.3. Reference database creation	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X										
C.5.3. 2 Natura 2000 infographics													X														
C.5.4. Preparation of material														X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
C.5.4. National workshops																		X	X								
C.5.4. Regional workshops																	X	X									
C.5.4. N2000 site sessions																							X	X	X		

Sub-action C.5.4	2021				2022				2023				2024				2025				
	a	b	c	d ¹⁰	a	b	c	d	a	b	c	d ¹¹	a	b	c	d	a	b	c	d	
Preparation/ update of material		X	X					X			X				X		X	X			
National workshops						X										X					
Regional workshops					X	X							X	X	X						
N2000 site sessions	X				X	X			X	X	X		X	X	X					X	X

⁹ Dec 2020: Υλοποίηση των ΣΔρ

¹⁰ Noe 2021: τελική έκδοση του λογισμικού DSS & Dec 2021: πιλοτική εφαρμογή των ΣΔ

¹¹ Noe 2023: δημοσίευση λογισμικού ppGIS/webGIS

Ο 1^{ος} κύκλος δράσεων κατάρτισης σχεδιάζεται να οργανωθεί σε χρονική εγγύτητα με τον εορτασμό της Ευρωπαϊκής Ημέρας Natura 2000 (21 Μαΐου), προκειμένου να ενισχυθεί από τη δυναμική των εν λόγω εκδηλώσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο των δράσεων επικοινωνίας του έργου.

Ο 2^{ος} κύκλος κατάρτισης σε εθνικό επίπεδο προβλέπεται για την άνοιξη του 2022, και ο 3^{ος} τον χειμώνα του 2024. Ο 2^{ος} κύκλος κατάρτισης σε περιφερειακό επίπεδο προβλέπεται για το χειμώνα 2021-2022 και ο 3ος για τον χειμώνα και την άνοιξη 2023-2024. Οι τέσσερις κύκλοι της κατάρτισης σε τοπικό επίπεδο θα πραγματοποιηθούν με επισκέψεις σε όλες τις επιλεγμένες περιοχές Natura 2000, και ο κάθε κύκλος θα διαρκέσει από 4 έως 9 μήνες, όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα Gantt. Χρονικά οι κύκλοι αυτοί σχεδιάζονται ως ακολούθως: ο 1^{ος} για τον χειμώνα 2020-2021, ο 2^{ος} για τον χειμώνα 2021-2022, ο 3^{ος} για τον χειμώνα 2022 και την άνοιξη 2023, και ο 4^{ος} για τον χειμώνα 2023 και την άνοιξη 2024.

Ο σχεδιασμός της κατάρτισης θα επικαιροποιείται μέχρι και το 8^ο έτος του έργου προκειμένου να διασφαλιστεί η συμβατότητα με όλες τις δράσεις του, και να επιτραπούν προσαρμογές των κύκλων κατάρτισης ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες του έργου, λαμβάνοντας υπόψη και τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων (Δράση D.1.2 του έργου – βλ. παρακάτω).

Στο διάγραμμα Gantt σημειώνονται με **κόκκινο** οι ημερομηνίες έναρξης της υλοποίησης των Σχεδίων Δράσης Ειδών, η τελική έκδοση του λογισμικού DSS, η έναρξη της πιλοτικής εφαρμογής των Σχεδίων Διαχείρισης, και η δημοσίευση του ppGIS/webGIS. Η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη γιατί τα παραπάνω θα διαμορφώσουν το περιεχόμενο των δράσεων κατάρτισης κατά τις αντίστοιχες περιόδους, καθώς και τον χρονικό προγραμματισμό υλοποίησης των κύκλων κατάρτισης για τα αντίστοιχα θέματα.

Ένα πρώτο σχέδιο και χρονοδιάγραμμα θεματικών κύκλων και συναντήσεων εργασίας για την επόμενη φάση του έργου θα προετοιμαστεί κατά το αμέσως επόμενο διάστημα και θα οριστικοποιηθεί σε συντονισμό με τους εμπλεκόμενους εταίρους του έργου. Το χρονοδιάγραμμα θα είναι διαθέσιμο μέσω της ιστοσελίδας και θα ανακοινωθεί κατά την έναρξη των δράσεων κατάρτισης (C.5.4).

Σημειώνεται ακόμα ότι βασικό κομμάτι της εξειδίκευσης του σχεδιασμού και της υλοποίησης των δράσεων κατάρτισης είναι ο έλεγχος των προκλήσεων/ παραδοχών που αποτυπώνονται στον πίνακα logframe και αφορούν την εξασφάλιση της υλοποίησης των στόχων. Πρόκειται για ένα εγχείρημα που θα προσδιοριστεί σε στενή συνεργασία με τους λοιπούς εμπλεκόμενους εταίρους του έργου.

Τέλος, σημειώνεται ότι κατά το αμέσως επόμενο διάστημα, και πάλι σε συνεργασία με τους καθ' ύλην αρμόδιους εταίρους του έργου, θα γίνει διερεύνηση επιπρόσθετων δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων που μπορούν να σχεδιαστούν με αναφορά στο κεντρικό επίπεδο της διοίκησης. Εδώ γίνεται λόγος για την υποστήριξη και ενδυνάμωση της «θεσμικής ικανότητας» σχετικά με τη διαμόρφωση εργαλείων, μέτρων ή και διαδικασιών που συντελούν στην ενίσχυση του αποτελέσματος που μπορεί να έχει για την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση η ενίσχυση της εφαρμογής σχετικών λοιπών πολιτικών. Από αυτή την άποψη, ο σχεδιασμός ειδικών δράσεων ενδυνάμωσης ικανοτήτων για κύρια εμπλεκόμενους όπως τις υπηρεσίες διαχείρισης

EΔΩ ΖΟΥΜΕ
Natura 2000

χρηματοδοτήσεων θα συμπλήρωνε αποτελεσματικά την εξέλιξη άλλων δράσεων του έργου όπως η παρακολούθηση των συμπληρωματικών χρηματοδοτικών πηγών ή η εφαρμογή του ΠΔΔ.

3.6 Παρακολούθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων (Δράση D.1.2)

Η Υπο-δράση D.1.2 στοχεύει στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων που υλοποιούνται μέσω της Δράσης C.5, και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της συνολικής συμβολής των δράσεων αυτών στους στόχους του έργου LIFE-IP 4 NATURA. Η εν λόγω υπο-δράση θα επικεντρωθεί κυρίως στην παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και του αντίκτυπου των δράσεων ως προς την ανάπτυξη γνώσεων και ικανοτήτων, με στόχο:

- να προσδιοριστούν οι αναγκαίες τροποποιήσεις και προσαρμογές κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος ανάπτυξης ικανοτήτων,
- να αποτιμηθεί κατά πόσο το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε/υλοποιήθηκε με επιτυχία, και
- να αξιολογηθεί ο βαθμός στον οποίο συνέβαλε στη βελτίωση της κατανόησης και στην επαύξηση των γνώσεων των κοινών-στόχων σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους και τη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Η εφαρμογή της Υπο-δράσης D.1.2 θα ξεκινήσει με την έναρξη υλοποίησης του προγράμματος κατάρτισης. Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης θα είναι επίσης απαραίτητα για τη διαμόρφωση μιας συνεκτικής ομάδας δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων, οι οποίες θα μπορούν να υλοποιηθούν και σε περιοχές πέραν των τεσσάρων περιφερειών που συμμετέχουν στο έργο, αλλά και σε χρονικό ορίζοντα πέρα από τη διάρκεια του έργου LIFE-IP 4 NATURA.

Η παρακολούθηση του προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων, σχεδιάστηκε σύμφωνα με την εγκεκριμένη πρόταση έργου, και λαμβάνοντας υπόψη τη βιβλιογραφία που περιγράφηκε στην ενότητα 2.2. Έτσι λοιπόν, τα αρχικά στάδια που περιγράφονται στη βιβλιογραφία, όπως ο καθορισμός στόχων του προγράμματος ανάπτυξης ικανοτήτων, ο καθορισμός των επιθυμητών μαθησιακών αποτελεσμάτων, και ο προσδιορισμός των δεικτών ικανότητας, έχουν πραγματοποιηθεί και περιγραφεί στις ενότητες 3.1 έως 3.4. Στην παρούσα ενότητα περιγράφεται η διαδικασία παρακολούθησης, σύμφωνα με τον σχεδιασμό των δράσεων και περιλαμβάνει παρακολούθηση της προόδου, των αποτελεσμάτων και του αντίκτυπου καθ' όλη τη φάση υλοποίησης των δράσεων για την κατάρτιση και ενδυνάμωση ικανοτήτων, και συγκεκριμένα,

- πριν από κάθε δράση κατάρτισης,
- αμέσως μετά την ολοκλήρωση της δράσης και,
- μέσω ερωτηματολογίων, 6-12 μήνες μετά τη δράση (για επιλεγμένες δράσεις).

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων, οι οποίοι σχεδιάστηκαν σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία και λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους και τις δράσεις του έργου LIFE-IP 4 NATURA (Πίνακας 3-11).

Τα δεδομένα της παρακολούθησης θα ενημερώνονται μετά από κάθε δράση κατάρτισης, ενώ τα αποτελέσματα θα καταρτίζονται με βάση τον διετή κύκλο κατάρτισης, και θα αποτυπώνονται στις σχετικές εκθέσεις προόδου (διετείς αναφορές στο πλαίσιο της Υπο-δράσης D.1.2). Επιπλέον, τα αποτελέσματα αυτά θα χρησιμεύσουν για την κατάλληλη αναπροσαρμογή των δράσεων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δείκτες παρακολούθησης.

Πίνακας 3-13. Δείκτες παρακολούθησης των δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείκτες εκροών (activities & outputs)	Δείκτες αποτελεσμάτων (outcomes)
<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός σεμιναρίων • Αριθμός ημερίδων • Αριθμός εγχειριδίων, οδηγιών κ.λπ. • Αριθμός συμμετεχόντων στις δράσεις <p><i>Ειδικά για e-learning platform:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός ενοτήτων κατάρτισης • Αριθμός webinars • Αριθμός εγγεγραμμένων χρηστών • Αριθμός επισκέψεων • Αριθμός downloads υλικού • Αριθμός συμμετεχόντων στα webinars 	<ul style="list-style-type: none"> • Ποσοστό συμμετεχόντων με βαθμό ικανοποίησης >5/10 • Ποσοστό συμμετεχόντων που δηλώνουν βαθμό κάλυψης αναγκών κατάρτισης >5/10 • Ποσοστό συμμετεχόντων που βελτίωσαν τις γνώσεις τους • Αριθμός επισκέψεων στο λογισμικό ppGIS/ webGIS • Ποσοστό συμμετεχόντων που διατηρούν νέες αντιλήψεις και χρησιμοποιούν νέες γνώσεις στη δουλειά τους μετά από 6-12 μήνες <p><i>Ειδικά για υπηρεσίες:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός χρηστών DSS • Αριθμός ενεργών χρηστών DSS μετά από 6-12 μήνες • Αριθμός γνωμοδοτήσεων/ αποφάσεων κ.λπ. που ενσωματώνουν τη χρήση των λογισμικών

Εδώ Ζούμε
Natura 2000

4 Βιβλιογραφικές αναφορές

- Apostolopoulou, E., Drakou, E. G., and PEDIADITI, K. (2012) Participation in the management of Greek Natura 2000 sites: evidence from a cross-level analysis. *Journal of Environmental Management* 113, 308– 318. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2012.09.006>
- Birdlife International, European Environmental Bureau, Friends of the Earth Europe, WWF. (2018). Η κατάσταση εφαρμογής των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Μία ανάλυση περιβαλλοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων σε 18 κράτη μέλη, σύνοψη στα ελληνικά. Ανάκτηση από: https://www.wwf.gr/images/pdfs/Nature-Scorecards_Report_March2018.pdf
- Bong, A. (2014). What Are the Advantages and Disadvantages of Using the Logframe in Development Work? Ανάκτηση από: https://www.researchgate.net/publication/329800823_What_Are_the_Advantages_and_Disadvantages_of_Using_the_Logframe_in_Development_Work
- Buss, N.I. (2010). Best Practices in Capacity Building Approaches: Recommendations for the Design of a Long -Term Capacity Building Strategy for the Wind and Solar Sectors by the MEF Working Group. Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH, Frankfurt. Ανάκτηση από: https://openei.org/w/images/8/80/Best_Practices_in_Capacity_Building_Approaches.pdf
- Coleman, G. (1987). Logical framework approach to the monitoring and evaluation of agricultural and rural development projects. *Project Appraisal* 2(4): 251-259.
- Dimitrakopoulos, P., Jones, N., Iosifides, I., Florokapi, I., Lasda, O., Paliouras, F., Evangelinos, K. (2010). Local attitudes on protected areas: Evidence from three Natura 2000 wetland sites in Greece, *Journal of Environmental Management*, 91(3)1847–1854. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2010.04.010>
- Eben, M. (2006). Public participation during the sites selection for the Natura 2000 in Germany: the Bavarian case. In: Stoll-Kleemann, S., Welp, M. (Eds.), *Stakeholder Dialogues in Natural Resources Management: Theory and Practice* (pp. 261–278). Berlin: Springer Verlag.
- ECDPM (European Centre for Development Policy Management). (2008). *Capacity, Change and Performance*. Maastricht, The Netherlands.
- EuropeAid. (2005). Institutional Assessment and Capacity Development: Why, What and How? Brussels: European Commission, p. 7.
- Grodzinska-Jurczak, M., Cent, J. (2011). Expansion of nature conservation areas: Problems with Natura 2000 implementation in Poland? *Environmental Management*, 47(11), 11–27. Ανάκτηση από: <http://dx.doi.org/10.1007/s00267-010-9583-2>
- Hiedanpää, J. (2002). European-wide conservation versus local well-being: the reception of the Natura 2000 Reserve Network in Karvia, SW-Finland. *Landscape and Urban Planning*, 61(2–4), 113–123. Available from: [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00106-8](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00106-8)
- Hovardas, T., Poirazidis, K. (2007). Environmental policy beliefs of stakeholders in protected areas management. *Environmental Management*, 39(4), 515–525. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.1007/s00267-006-0053-9>
- JICA (Japan International Cooperation Agency). (2014). ICA Capacity Building Project for the Implementation of the Executive Programme for the Agricultural Revival, Capacity Development Guideline/Manual (JICA Model).

- Jones, N., Clark, J. R. A., Panteli, M., Proikaki, M. & Dimitrakopoulos, P. G. (2012). Local social capital and the acceptance of Protected Area policies: An empirical study of two Ramsar river delta ecosystems in northern Greece. *Journal of environmental management*, 96(1), 55-63. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2011.10.012>
- Kati, V., Hovardas, T., Dieterich, M., Ibsch, P.L., Mihok, B, Selva, N. (2014). The challenge of implementing the European network of protected areas Natura 2000. *Conservation Biology*, 29(1), 260–270. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.1111/cobi.12366>
- Keulartz, J. (2009). European nature conservation and restoration policy—Problems and perspectives. *Restoration Ecology*, 17(4), 446–450. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.1111/j.1526-100X.2009.00566.x>
- Laktic, T., Malovrh, S.P. (2018). Stakeholder Participation in Natura 2000 Management Program Case Study of Slovenia. *Forests*, 9(10), 599. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.3390/f9100599>
- Middleton, A. (2005). Logical Framework Analysis: A Planning Tool for Government Agencies, International Development Organizations, and Undergraduate Students. *Undercurrent*, 2(2), 41-47.
- Milieu, IEEP and ICF. (2016). *Evaluation Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives*. Brussels, Belgium: European Commission. Ανάκτηση από: https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm
- Odame, H. H. (2001). *Engendering the logical framework*. International Service for National Agricultural Research. Ανάκτηση από: <https://www.ssatp.org/sites/ssatp/files/publications/HTML/Gender-RG/Source%20%20documents/Tool%20Kits%20%20Guides/Monitoring%20and%20Evaluation/TLM&E2%20Engendering%20the%20Logframe.pdf>
- Odeck, J. (2005). Position Paper: Institutional Capacity Building, World Road Organisation (PIARC).
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2006a). *DAC Guidelines and Reference Series Applying Strategic Environmental Assessment: Good Practice Guidance for Development Co-operation*. OECD, Paris.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2006b). The challenge of capacity development: working towards good practice. Ανάκτηση από: http://www.fao.org/fileadmin/templates/capacitybuilding/pdf/DAC_paper_final.pdf
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2008). *Towards an Integrated Public Service*. Public Management Reviews: Ireland.
- Oikonomou, Z.S., Dikou, A. (2008). Integrating conservation and development at the National Marine Park of Alonissos, Northern Sporades, Greece: perception and practice. *Environmental Management*, 42(5), 847–866. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.1007/s00267-008-9163-x>
- Papageorgiou, K., Vogiatzakis, I. (2006). Nature protection in Greece: an appraisal of the factors shaping integrative conservation and policy effectiveness. *Environmental Science and Policy*, 9 (5), 476–486. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2006.03.003>
- Potter, C., Brough, R. (2004). "Systemic capacity building: a hierarchy of needs". *Health Policy and Planning*. 19 (5): 336–345. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.1093/heapol/czh038>
- Special Eurobarometer 481, Attitudes of Europeans towards Biodiversity, December 2018. Ανάκτηση από: <http://bit.ly/2IXyjoQ>

- Trakolis, D. (2001). Local people's perceptions of planning and management issues in Prespes Lakes National Park, Greece. *Journal of Environmental Management*, 61(3), 227–241. Ανάκτηση από: <https://doi.org/10.1006/jema.2000.0410>
- UNDP (United Nations Development Programme). (2008). *Capacity assessment methodology user's guide*. New York: Bureau for Development Policy.
- UNDP (United Nations Development Programme). (2009). *Frequently Asked Questions: The UNDP Approach to Supporting Capacity Development*. Capacity Development Group, Bureau for Development Policy. Ανάκτηση από: http://www.scor-int.org/SCOR_CB/CB-Bremen/UNDP_Frequently%20Asked%20Questions%20on%20Capacity%20Development%20June%202009_with%20bookmarks.pdf
- WWF (World Wide Fund for Nature). (2005a). Basic Guidance for Cross-Cutting Tools: Logical Framework Analysis. Resources for Implementing the WWF Standards. Ανάκτηση από: https://wwf.panda.org/organization/programme_standards/
- WWF (World Wide Fund for Nature). (2005b). Cross-cutting Tool Stakeholder Analysis. Resources for Implementing the WWF Standards. Ανάκτηση από: https://wwf.panda.org/organization/programme_standards/
- Βώκου, Δ. (2011). Ο θεσμός των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα: 10 χρόνια εφαρμογής. Επιτροπή Φύση 2000. Αθήνα. Ανάκτηση από: <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=PckRvxTB9Yw%3D&tabid=764&language=el-GR>

